EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN!

Sayı:3, Aralık 1987

Erken seçim ve sonrası

Birikip çeşitlenen sorunların baskısı, mevcut parlamentonun otoritesi ve itibarının kaybolması ile de birleşince, tekelci burjuvazi erken seçimi gündeme getirdi. Erken seçimden beklentisini, emperyalist efendileriyle birlikte "siyasal istikrar" olarak ifade etti. Tercihini de, yine emperyalist hükümet ve finans çevreleriyle birlikte, "Özal ve istikrar" şeklinde özetledi.

Seçimler yapıldı; Özal'ın partisi, parlamentoda büyük çoğunluk elde etti. Bu sonuca bakılırsa, tekelci burjuvazinin tercihi gerçekleşmiş görünüyor. Büyük sermaye çevreleri ve tüm emperyalist politika ve finans çevreleri sonuçtan duydukları büyük memnuniyeti değişik vesilelerle dile getiriyorlar.

Fakat ortaya çıkan ve sermaye çevrelerinde memnuniyet yaratan sonuç, daha şimdiden, ve dahası gerici-burjuva kampın kendi içinde tartışma konusu olmaya başlamıştır. Zira Özal'ın partisi parlamentodaki üçte iki çoğunluğu, toplam seçmen oylarının neredeyse yalnızca üçte biri ile sağlamıştır. Ve bu durum, gerici burjuva muhalefetin ve burjuvazinin bazı akıllı temsilcilerinin sert eleştirilerine hedef olan ucube bir seçim sistemi sayesinde gerçekleşmiştir. Meşruiyeti burjuva kampının belirli kesimlerinde bile tartışma konusu olan erken seçim sonuçları, potansiyel bir siyasal bunalım öğesidir ve çok geçmeden bu doğrultuda etkisini gösterecektir de. Nitekim çeşitli burjuva politikacıları ve yazarları, buna dönük kaygılarını, karamsar beklentilerini seçimlerin hemen ertesinde açıklamışlardır.

Sonuçta; yıpranmış, ve bir siyasal bunalım öğesi haline gelmiş bir parlamentodan kurtulmak, gücünü ve itibarını tazelemiş yeni bir parlamentoya kavuşmak üzere erken seçime başvuran tekelci burjuvazi, daha baştan aynı sorunla karşı karşıya kalmıştır.

Sermaye düzeni öyle köklü ve çözümsüz sorunlarla yüzyüzedir ki, istenilen parlamento çoğunluğu daha yüksek bir oy oranıyla gerçekleşmiş olsaydı bile, bu ona istikrar getirmeyecekti. İşçi sınıfının ücret düzeyini açlık sınırına çekmiş, emekçi yığınları sürekli yoksullaştıran tekelci sermaye, yığınlara iktisadi tavizler bile vermeye hazır olmadığına göre, başka türlü bir sonuç da olanaklı değildir.

Ve sermaye, işçi sınıfına ve diğer emekçi kesimlere taviz verecek durumda olmadığını, tersine, daha çok sömürüp daha çok soymak zorunda ve ihtiyacında olduğunu, seçim sonrasındaki büyük zam furyasıyla göstermiştir. Bu büyük furya sayesinde burjuvazi, 3 trilyon lirayı bir anda halkın cebinden kendi kasasına aktarmıştır. Bir tür vergi olan bu miktar devlet bütçesinin neredeyse üçte biri kadardır.

*

Nesnel koşullar, 12 Eylül sonrası bütün bir yoğun baskı ve ağır sömürü döneminin biriktirdiği sorunlar, yığınlar nezdinde etkili bir propaganda-ajitasyon ve siyasal teşhir için çok elverişli bir durum oluşturduğu halde, komünistler ve devrimciler, erken seçim öncesinde bu olanaktan yararlanamadılar. Bu, dağınıklık ve örgütsüzlükle karakterize olan kendi öznel durumlarının sonucudur.

Dolayısıyla, seçim kampanyası dönemi, faşist, gerici, reformist değişik türden burjuva partilerin bir iç mücadelesi olarak yaşandı. Sonuçta en çok oyu Özal'ın partisi aldı ama, onun oy oranı bile yalnızca %36 olabildi. Bu durumun kendisi, bir yandan burjuvazinin halihazırda yığınları ideolojik-politik denetim altından tuttuğunun ifadesi olurken, öte yandan ise onun, belirgin ağırlıkta bir kitle desteğini

kendinde odaklaştıracak inandırıcılıkta bir alternatif yaratamadığını gösteriyor. Başka bir deyişle, yığınlar, düzen içi alternatiflerin, burjuva bilincin ötesine geçemiyorlar ama, düzen partilerinden herhangi birine de belirgin, canlı bir umut beslemiyorlar. Bu durum, düzen sorunlarının burjuva partileri mahkum ettiği manevra alanı sınırlı dar çerçevede, toplumsal demagojinin çeşitliliği dışında, birinin ötekinden çok farklı çözüm reçeteleri sunamamalarından kaynaklanıyor.

*

Burada, işçi sınıfının tercihindeki belirli bir farklılığı belirtmek gerekli ve önemli. Halihazırda kendi de yaygın bir şekilde burjuva bilincin etkisinde olan işçi sınıfı, yine de ezilen sınıfların en ileri kesimini oluşturuyor. Büyük kentlerin ve sanayi bölgelerinin seçim sonuçları, işçi sınıfının büyük bir kesiminin burjuva reformist partileri desteklediğini gösteriyor. Komünist ve devrimci-demokrat hareketin güçsüzlüğü, dağınıklığı, örgütsüzlüğü, öte yandan reformist ve revizyonist düşüncelerin gücü ve etkisi, hoşnutsuzluk ve homurtular içindeki işçi sınıfının, buna rağmen burjuva reformizmine seçim desteği vermesini anlaşılır kılıyor.

Bu desteğin sınırlarını ve boyutlarını abartmak açık bir yanılgı olur. İşçi sınıfının reformist partilere, örneğin 12 Mart sonrasında olduğu gibi etkin, canlı, güvenli, büyük beklentilere dayalı bir desteği sözkonusu değildir. Geçmişin deneyleri, işçi sınıfında, reformist bir iktidarın da fazla bir şey değiştirmeyeceği düşüncesini az çok geliştirmiştir. Bu, devrimci bir alternatif arayışının da temelini oluşturuyor. Hiç değilse sınıfın ileri kesimlerinde...

Bu gerçeğin bilincinde olmak, ihtilalci bir sınıf hareketi geliştirmek acil, ertelenmez ve canalıcı göreviyle yüzyüze olan komünistler için büyük önem taşıyor. Arayış içerisinde olan işçi sınıfı, her ne kadar reformist alternatife köklü bir umut beslemiyorsa da yine de, ihtilalci bir işçi hareketi geliştirmenin önündeki en büyük engel burjuva ideolojisinin reformist biçimidir. İşçi sınıfı sermaye düzenine karşı hoşnutsuzdur ama, bu hoşnutsuzluğu sınırlı talepler ve düzen çerçevesinde tutan, yumuşatıp yozlaştıran reformizm ve her yolla ona güç katan modern revizyonizmdir.

Bu engellere karşı mücadele, işçi sınıfı saflarında reformist alternatif ve hayallere karşı mücadele, sosyalist bir işçi hareketi yaratmanın, işçi sınıfının hoşnutsuzluğunu ihtilalci bir mücadele çizgisine çekmenin en temel koşuludur.

*

Sermayenin işçi sınıfına ve emekçilere ağır yükler getirecek olan yeni iktisadi saldırılara hazırlandığı seçimler öncesinde biliniyor ve bekleniyordu. Bu yeni saldırı, erken seçimin hemen ertesinde bütün temel ihtiyaç maddelerini kapsayan bir zam furyası olarak başladı. Bu saldırının değişik biçimlerde süreceği ve buna yoğun siyasal baskıların eşlik edeceği kesindir. Nitekim seçim öncesi propagandanın sahte demokratik motifleri terk edilmiş, bazı yasak ve sansür kararlarıyla diktatörlük dişlerini göstermiş, kendisine bağlanan bazı liberal umutları boşa çıkarmıştır. Burjuvaziye kendini beğendirip kabul ettirmek için bin türlü çaba harcayan, kapitalizmin istikrarını korumayı program tezi yapıp "ortak bir dil" bulmak, ulusun ve insanlığın temel sorunlarına burjuvaziyle birlikte çözüm aramak üzere "barış" ve "sınıfsal işbirliği" sloganlarıyla ülkeye dönenler bile, şimdilik yalnızca acı bir hayal kırıklığına uğramışlardır. Onların burjuvazi ve faşist diktatörlük konusunda yaratmaya çalıştığı aldatıcı imajı bizzat diktatörlüğün kendisi onlara karşı tavrıyla çarpıcı bir şekilde silmiştir.

Erken seçim sonrası dönemde, sermayenin iktisadi ve siyasi saldırılarına karşı açık, etkili ve dirençli bir muhalefet öncelikle işçi sınıfı saflarında gelişecektir. Buna kuşku yok. Komünistler için sorun işçi sınıfının devrimci muhalefetini sermaye düzenini yıkma bilinci ve mücadelesi doğrultusunda geliştirebilmektir. Diğer bir anlatımla işçi sınıfına sosyalist sınıf perspektifi kazandırmaktır.

Türkiye'nin yakın geleceğinde sert sınıf çatışmaları var.

Bunu kavrayacak ve kucaklayacak sağlam bir teorik temel, tutarlı bir sınıf çizgisi, illegal bir sınıf örgütü -işte komünistlerin ihtiyaçları...

EKİM

Sendikalar ve siyasal faaliyet

A.AZAD

Sendikalar ve sendikalar içinde devrimci faaliyet sorunu her zaman komünistlerin gündeminde bir sorun olmuştur. Bu, sendikaların komünistlerin temel amaçları bakımından taşıdığı büyük önem nedeniyledir. Sendikaların bu önemi, işçi sınıfının örgütlenme merkezleri olarak onların, geniş işçi yığınlarının eğitiminde ve sermayeye karşı mücadeleye sevkedilmesinde, siyasal-toplumsal devrimin hazırlanmasında, devrimde ve yeni toplumun inşasında oynayabilecekleri muazzam rolden gelir. Bugün kapitalist ülkelerin çoğunda, sendikaların işçi aristokrasisi aracılığıyla sermaye düzenine eklemlenmiş gerici bürokratik aygıtlara dönüşmüş olmaları, bu gerçeği değiştirmez. Eğer kapitalizm, sermaye ve ücretli emek sistemi ilelebet yaşamayacaksa, ya bu işçi aristokrasisi ve dev bürokratik aygıtlar gelecekteki sert sınıf çatışmalarının zorunlu bir pratik ihtiyacı olarak işçi hareketi tarafından tasfiye edilip, bu örgütlerin niteliği değiştirilecek; ya da, bu olanaksızsa, altı boşaltılarak yerine yenileri veya yeni biçimler konularak fiilen işe yaramaz fonksiyonsuz aygıtlar olarak kenara itileceklerdir.

Marks, "sendikalar sermaye ile emek arasındaki gerilla savaşları için nasıl gerekliyseler, ücretli emek ve sermaye egemenliği sisteminin yerini alacak örgütlü organlar olarak, bunların önemi daha da büyüktür" diyordu. Lenin, "dünyanın hiçbir yerinde proletaryanın gelişmesi, sendikalar olmadan, sendikaların ve işçi partisinin karşılıklı eylemi olmadan gerçekleşmemiştir ve gerçekleşemez" diyordu. Sendikaların tarihsel evrimi, kapitalist ülkelerin çoğunda halihazırdaki durumları, tarihsel olarak geçici ve değişebilir olan bu olgu, bu saptamaları geçersiz kılmıyor.

Bu nedenle, sendikalar içinde devrimci faaliyete ilişkin doğru bir politikaya sahip olmak hayati önem taşıyor.

Bizde sendikaların öteden beri çeşitli renkler taşıyan (gericiler, sosyal-demokratlar, revizyonist-liberal sol) sendika bürokrasisi aracılığıyla doğrudan veya dolaylı burjuva ideolojisinin ve politikasının etkinliği altında olduğu bilinmektedir. (DİSK bu durumu değiştirmiyordu. Dün, nesnel olarak, işçi hareketini reformist burjuvazinin (sosyal-demokrasi) yedeği haline getirme rolünü oynayan DİSK liderleri, aynı rolü bugün resmi olarak üstlenmiş bulunuyorlar -Abdullah Baştürk, Fehmi Işıklar vd.) Ve takriben 2 milyon işçi sendikalarda örgütlenmiş bulunuyor.

Bu durum karşısında sendikalara ilişkin doğru politika-taktik nedir, ne olmalıdır? Belli ki, bu sendikalarda, bu sendikalar içinde örgütlenmiş işçiler üzerinde gericilerin, reformistlerin etkinliği kırılmadan işçi hareketi ilerleyemez. Gerici, reformist sendikalarda çalışmak, bu sendikalardaki yozlaşmış bürokratik aygıtların ve gerici, burjuvalaşmış yöneticilerin etkinliğini kırmak, işçileri kazanmak. ve onlar kazanıldığı ölçüde sendikaları kazanmak, mümkünse onları işleyişleri-tüzüğü bakımından işçilerin denetiminde demokratik, amaçları bakımından devrimci sınıf sendikalarına dönüştürmek -biricik doğru politika-taktik budur. Nitelikleri ne olursa olsun, işçilerin toplanma ve örgütlenme merkezleri olan, dikkate alınabilir bir işçi kitlesini içinde toplayan bütün sendikalarda ayırımsız çalışmak gerekir. Leninizmin ve uluslararası işçi hareketinin tecrübelerinin bize öğrettiği de budur. Bu sorun, onu dıştalamamakla birlikte, esasen yönetimleri ele geçirme sorunu değildir. Bu konuya daha sonra yeniden dönmek üzere, bir kaç noktanın altını çizmek gerekiyor.

İşçi hareketinden sözedilince çoğu kimsenin aklına genellikle veya öncelikle, sendikalar, sendikal hareket geliyor. Şüphesiz sendikal hareket işçi hareketinin bir yönüdür; ama sadece bir yönüdür. Ve zaten hemen bütün kapitalist ülkelerde, işçi sınıfı az çok oluşur oluşmaz çoğu zaman kendiliğinden oluşmuş ve gelişmiştir. Oysa, işçi hareketinden sözedilirken bir komünistin aklına öncelikle gelmesi gereken, işçi partisi de dahil, siyasal işçi hareketidir. Bizde olmayan da budur. Ve komünistler işçilerin iktisadi mücadelesine, onun gelişmesine yardım ederlerken dahi, bu asıl amacı, sermaye egemenliğini yıkmayı hedefleyen siyasal işçi hareketinin yaratılması ereğini gözetmek zorundadırlar. Bu kavramlar hakkındaki bir sürü yararsız akademik tartışma bir yana, zaten pratik hayatta, bu ikisi biraradadır, birlikte, içiçe, yanyana gelişir. İktisadi mücadelelerine katılmadan işçileri politik mücadeleye nasıl

çekebilirsiniz? Ve gerçek hayatta, kapitalist sınıf ve kapitalist devletle doğrudan veya dolaylı karşı karşıya gelmeyen, çatışmayan az çok geniş kapsamlı bir iktisadi hareket, "salt iktisadi hareket" var mıdır?

Bu anlayışın uzantısı, komünistlerin sendikalardaki asıl rolü ve görevlerinin anlaşılmamasıdır. Çok sözü edilmiş bazı şeyleri yinelemek zorundayız. Sendikalardaki, sendikal hareket içindeki görevlerden sözedildiğinde, akla genellikle veya öncelikle ekonomik-sendikal mücadele gelmektedir. Şüphesiz bu da görevlerden biridir, bu mücadelenin araçları da sendikalardır; ve zaten sendikalar bu ihtiyacın ürünü olarak doğmuşlardır. Salt sendikacılar, burjuvalaşmış sendikacılar da bu mücadeleyi şu veya bu ölçüde yürütmüşlerdir, yürütmektedirler. Bu komünistlere rağmen de olmuştur, olmaktadır, olmaya da devam edecektir. Bu mücadelenin önemi bilinmektedir, küçümsenemez. Ve bizim sınıf içinde bir bütün teşkil eden devrimci faaliyetimizin (ideolojik-politik-ekonomik) bir unsurudur. Ama bizim asli görevimiz "sendikacılık" değildir. Onu salt sendikacılar da yapıyor. Bizim başlıca ve temel görevimiz sınıfın politik eğitimini ve örgütlenmesini sağlamak, ona politik hedeflerini göstermektir. Diğer bir deyişle, sendikalar da dahil bütün işçi örgütlerindeki faaliyetimizin ana ekseni ideolojik, politik etkileme faaliyeti olmaldır. Bu sendikaların kendilerine has konumlarını ve görevlerini gözardı etmek anlamına gelmez. İdeolojik, politik etkileme faaliyeti, hiç kuşkusuz bütün toplumsal yaşamın- sadece işçi yaşamının değil- canlı, objektif olguları, sınıfın günlük yaşamı ve durumu zeminine oturtulmadan başarıyla yürütülemez. Ekonomik-sendikal mücadele de bu zeminlerden biridir. Ama bu abartılmamalıdır; nihayet sermaye düzeni çerçevesinde işgücünün fiyatını ve işçinin çalışma koşullarını belirlemeyi amaçlar. Ve kapitalist ekonomi çerçevesinde bunun sınırı az çok bellidir. Komünistlerin asli görevi ise, sınıfa ücretli emek ve sermaye egemenliği sisteminin kaldırılmasının zorunluluğu bilincini vermek, bunun nasıl olacağını, yerine neyin konulması gerektiği konusunda aydınlatmaktadır. Yani zaten salt sendikacılar tarafından da zorunlu olarak şu veya bu ölçüde verilen -ki Türkiye'de bu önemli ölçüde verilmiştir- ekonomik-sendikal bilinç düzeyinden politik-sosyalist bilinç düzeyine yükseltmektir. Yoksa salt sendikacılar, sendika bürokrasisi tarafından da yürütülebilen daha iyi ücret, daha geniş haklar vb. çerçevesinde kalarak, onlarla kavganın asıl alanını buraya çekmek değildir (şüphesiz zaman zaman bu alandaki çatışma da çok önem kazanabilir).

Bizim burjuvalaşmış sendika bürokrasisiyle asıl ayırımımız ekonomik-sendikal mücadeledeki tutum değildir; bu alandaki tutumumuz zaman zaman onlarla çakışabilir de. Hatta bu mücadele onlar tarafından az çok tutarlı bir şekilde yürütüldüğünde, görevimiz sadece onları desteklemekten, daha ileri itmekten ibaret kalacaktır. Örneğin geçmişte DİSK bu alanda Türk-İş'ten daha tutarlı bir mücadele yürütebiliyordu pekala.

Sendikalarda gerici, reformist, burjuvalaşmış liderlerin gücünü ancak işçiler içinde politik etkinlik yaratarak kırabiliriz. Sınıf içindeki faaliyet politik etkinlik yaratırsa, sınıf bilinçli işçilerin desteği kaçınılmaz olarak sendikalarda komünistlerin ve onları destekleyen işçilerin etkinliğiyle sonuçlanacaktır. Böyle bir durumda, baskı, hile, tüzük engelleri, seçim daleveraları vb. yollarla komünistlerin sendikalarda etkinlik kurmasını önlemek oldukça güç olacaktır. Bu, ancak geciktirilebilir. Önlense dahi, siyasal etkinlik devam eder -ki bizim için aslolan da budur-, ve sendikal hareket en uygun kanalı şu veya bu şekilde bulur.

İşyerlerinde ve sendikalardaki faaliyetimiz, gerici, reformist yöneticilerin ekonomik-sendikal mücadeledeki tutarsızlıklarını teşhir, işçilerin memnuniyetsizliğini sendikal muhalefette toplama çerçevesini aşmazsa, siyasal faaliyet de bunun ekseni etrafında dönerse, devrimciler örgütünün asli görevleri, işyerlerinde, sendikalarda devrimci çekirdekler (hücreler vb.) oluşturma görevi, ikinci plana itilir ya da unutulur. Bu durumda da sınıf içinde kalıcı mevziler sağlanamaz. '80 öncesi tecrübe bunu göstermiştir.

SENDİKAL POLİTİKA-TAKTİK NE OLMALIDIR?

Sendikal hareket ve buna dair izlenecek politika-taktik sorunu bugün sol çevrelerde önemli tartışma konularından birini oluşturuyor. "Türk-İş'te birlik", "Yeni bir DİSK", "Bağımsız sendikaları geliştirmek", "Türk-İş yönetimini devirmek" önerilen çözümler; ya da bunların bir kaçı birlikte öneriliyor.

Doğru politika nesnel-pratik durum ve onun ihtiyaçları gözönüne alınarak, sınıfın dar bir kesiminin eğilimleri değil, genel eğilimi ve ihtiyaçları gözetilerek saptanabilir.

Her şeyden önce bir DİSK sorunu vardır, bu konu henüz kapanmış değildir. Kapanmamış saymak gerekiyor. DİSK davası, o gün ve bugün, yürürlükteki yasalara göre dahi skandal bir davadır.

Yasalar önünde açık çalışan koca bir sendika gizli örgüt sayıldı, mallarına bir haydut gibi davranan devlet tarafından elkonuldu. Bu soruna ilgisiz kalmamak, canlı tutmak gerekiyordu ve gerekiyor. Ancak DİSK baştan sahipsiz kaldı, bırakıldı. "Oldu-bitti" düşüncesi adeta kanıksandı. Bu yüzden, sorunu canlı tutmak, baskı güçleri oluşturmak oldukça güçleşti. Ama yine de çabalamak, kabullenmemek gerekiyor.

Generaller, DİSK'in şahsında sadece devrimci işçi hareketine değil -zira sınıfın en ileri kesimleri bu sendikadaydı-, işçi sınıfına saldırdı; sendikal hakları, onu gerekçe göstererek, onun şahsında gaspetti.

Ne yazık ki, DİSK'li işçiler, bu saldırıya mırıldanmalar dışında sessiz kaldılar. Oysa, işçi sınıfının önemli ve en ileri bölümü, bu sendikanın kurulması, geliştirilmesi ve yaşatılması için küçümsenmeyecek çabalar harcamıştı. Türkiye işçi hareketi tarihinde en önemli olay olarak kaydedilen 15-16 Haziran başkaldırısı, bu sendikaya, onun şahsında devrimci işçi hareketine yapılan saldırı nedeniyle patlak vermişti. Ancak, tersi iddialarına karşın, DİSK liderleri, işçileri sendikalizmin, reformizmin çerçevesinde tuttular, onları, yasacılık, icazet anlayışıyla eğittiler. Siyaseti de ancak bunun ekseninde, sosyal-demokrasinin yedeğinde yaptılar. İşçilerin önce şevkle sarıldığı bu sendika, "sınıf sendikası" şiarıyla ortaya çıkan reformist, revizyonist liderler tarafından o hale getirildi ki, işçiler genel olarak sendikaya yabancılaştılar, adeta "sendikaların yararı yok" fikrine vardılar. Maden-İş sendikal demokrasiyi yok eden uygulamalarıyla bunun en olumsuz örneği haline geldi. Öte yandan, çarpık bir anlayışla yürütülen "muhalefet"ler, sendika içinde sendika rolü atfedilen "DSM"cilik, "ayrı sendika" adı altında "dükkan sendika"cılık da bu yabancılaşmayı artırdı. Bu yüzden de, işçiler, DİSK'i burjuvazinin saldırılarına karşı fiilen korumak bir yana, ona ciddi olarak sahip bile çıkmadılar. Tutuklanan ya da tutuklanmayan yöneticileri de bunun için işçilere hiçbir çağrıda bulunmadılar. Ki, olsa olsa, ancak onların çağrıları etkili olabilirdi. Ancak, orduya saygı anlayışıyla, sendikalist bir anlayışla eğitilmiş işçiler içinde bu çağrının ciddi yankı yaratmayacağı söylenebilir. Darbenin sessizlikle karşılanmasının en önemli nedenlerinden biri de buydu şüphesiz.

Öte yandan, eğer dalkavukça konuşmayacaksak, her şeye rağmen, işçilerin kendi sendikalarına sahip çıkmamaları, en hafif ifadeyle, onlar adına acınası bir durumdu. Bunu hatırlamak, işçilere hatırlatmak, üzerine gitmek gerekiyor.

Generaller DİSK'i askıya alıp Türk-İş'in şahsında tek tip bir devlet sendikası yaratmak istediler. Arzuladıkları iş ve sendika düzeninin yasal-hukuki dayanaklarını büyük ölçüde gerçekleştirdiler; ama devlet güdümünde örgütlenmiş bir iş ve sendika düzeni yaratmayı başaramadılar. Bu bakımdan yaptıkları örgütsüz bırakarak, baskıyla işçileri Türk-İş'te toplamak oldu. Şüphesiz bu zoraki ve gönülsüz bir birlikti. Ama artık bunu tartışmanın pratik bir yararı kalmamıştır. Şimdi sorun şudur: Süngü zoruyla yaratılmış bu birlik onlara döndürülebilir mi? Bu mümkündür. Eğer DİSK bir nitelikdiyse, ve önemli olan da nitelikse, bazılarının kaygılarının aksine bu kaybolmaz, daha geniş bir niceliği kapsayarak kendini Türk-İş içinde yeniden üretir. DİSK'li işçiler devrimci gelenekleri Türk-İş'te yayarak, zoraki yaratılmış bu birliği uzun vadede, sınıf çıkarına uygun devrimci bir birliğe dönüştürebilirler. Bu başarılabilirse, generallerin ve kapitalistlerin silahları kendilerine dönecektir.

Unutulmamalıdır ki, Türk-İş, niteliği ne olursa olsun, işçi hareketinde bir olgudur; ve işçi sınıfının en büyük bölümünü içinde toplayan bir örgüttür. Bu dün de böyleydi, bugün de öyledir. DİSK'e rağmen, DİSK'in yanısıra böyleydi; DİSK açılsa da öyle olacaktır. Bazı çevreler Türk-İş'i niteleyerek, "egemen sınıfların işbirlikçisi", "ihanet çizgisi" diyerek sorundan kolayca sıyrılıveriyorlar, sıyrılacaklarını sanıyorlar. Sorun, TKP-TİP vb. çevrelerin, şüphesiz sosyal-demokratların etekleri altında bir takım hesaplarla, sunduğu gibi "Türk-İş'te birlik" sorunu değildir.

Bu "bilimsel sosyalistler"imiz, kusurlarını gizleyerek DİSK'i övüp duruyorlar. '80 öncesi de aynı şeyi yaptılar, Türk-İş'e de sadece lanet yağdırmakla yetindiler. Ancak şunu unutuyor, görmezden geliyorlar: Türk-İş, uzunca süreden beri milyonu aşkın bir işçi kitlesini içinde barındırıyor, denetimi altında tutuyor. DİSK askıya alınmasaydı da, açılsaydı da, yeni bir DİSK oluşturulsa da bu böyle olacaktı(r). Ve bu sendikanın gerici, anti-komünist yapısı yıkılmadan, gerici bürokrasi tecrit edilmeden, ya da altı boşaltılmadan işçi hareketi bir bütün olarak ilerleyemez. Bu da, ancak, bu sendikanın içinde çalışmayı temel bir politika olarak saptamak ve uygulamakla mümkündür.

Bu, yönetimi ele geçirme sorununa indirgenemez, bununla sınırlandırılamaz. Bu, işçiler üzerinde gerici burjuva ideolojisi ve politikasının etkisini kırmak sorunudur. Gerisi buna bağlı olarak

gündeme gelecektir. Türk-İş'teki gerici, anti-komünist yapı parçalanabilirse, sendika içinde demokratik bir ortam oluşturulabilirse, işçi hareketinin yeni ve muazzam bir atılım yapacağı ve bunun her şeyin çehresini değiştireceğini hesaplamak zor değildir. Şüphesiz bu oldukça güç, soluk, sabır isteyen bir iştir. Ama cesaret etmek gerekiyor. Bu milyonluk işçi örgütü hesaba katılmadan, bir devrimin hazırlanmasından nasıl ciddi ciddi sözedilebilir.

Bazıları bu güç iş karşısında dehşete kapılıp (dev sendika bürokrasisi, yasalar, devlet, solun halihazırdaki durumu ve güçleri düşünüldüğünde bu anlaşılır bir şeydir), işin kolayına kaçıyorlar. Örneğin, "Demokratik İşçi Sendikaları Konfederasyonu"nu öneren Yeni Öncü ve bütünüyle çakışmamakla birlikte, benzer görüşlere sahip Yeni Çözüm çevresi.

Yeni Öncü şunları yazıyor:

"...Egemen sınıflar DİSK'i askıya alıp, Türk-İş'i desteklemişlerdir. Çünkü işçi sınıfının Türk-İş'te toplanması koşulunda asıl tehlike olan sosyalist işçilere seçenek kalmayacaktır. Ya Türk-İş'e gelip sosyal-demokratların potasında eriyecek ya da ayrı sendika kuracak."

Devamla, pek yerinde olarak, "Türk-İş'e gidildiğinde neden sosyal-demokrat potada eriyelim" sorusunun gelebileceğini düşünerek bunu şöyle cevaplıyor:

"Bunun üç nedeni vardır:

"Birincisi: İki temel güç çatışırken (sosyal-demokratlarla muhafazakarlar kastediliyor-AA), genellikle daha küçük ve marjinal kesimlere taraf tutmak kalır. Aksi 'bölücülük' olur. Ve sonu tecrittir.

"İkincisi: Sendikacılığı bilen Türk-İş'li sendikacılarla, sosyal-demokrat sendikacıları iyi tanıyanlar bilirler ki, onlara karşı, onların yöntemleriyle ve alanlarında mücadele edilirse mağlubiyet kaçınılmazdır...

"Üçüncüsü de; Türkiye işçi sınıfı dün DİSK'e varmış da olsa henüz sosyal-demokrasiden umut kesmemiştir." (sayı:2, Nisan 1987)

Şunu hemen belirtelim; Türk-İş'te çalışmak, temel tutumlardan biri olmalıdır, ancak, şüphesiz bu tek alternatif olarak sunulamaz. Örneğin, yanısıra bağımsız sendikalar da vardır. Sorun, hiç bir ayırım gözetmeksizin işçilerin bulunduğu her örgütte, işçilerin toplanma merkezlerinde çalışmak, şeklinde konulabilir. Yeni Öncü'nün politikası Türk-İş'te, bu en büyük işçi sendikasında çalışmayı dıştalıyor, sosyalist işçileri, bunun yararsız, beyhude bir çaba olacağına inandırmaya çalışıyor. Bunun için getirilen gerekçe ve kanıtlar ise mantıksızdır, inandırıcılıktan yoksundur. Dahası gerekçelerin çoğu kendisine çevrilebilir.

Egemen sınıfların Türk-İş'i kolladıkları, Türk-İş'in gerici bürokrasisinin egemen sınıfların hizmetinde olduğu açık. Ama bu, sorunu değiştirmez. Zira, yinelemek zorundayız, egemen sınıfların politikasından, Türk-İş'in niteliğinden ayrı olarak Türk-İş, Türkiye işçi hareketinde nesnel bir olgudur; DİSK açılsa da, ya da yeni bir konfederasyon oluşturulsa da, şimdi içinde 1,5 milyon işçiyi barındıran Türk-İş, yine bir milyona yakın işçiyi içinde, denetiminde tutacaktır. Zira sorun işçi hareketinde burjuva ideolojisinin-politikasının etkinliğinden kaynaklanıyor. Bunu kırmak gerekiyor; dıştan sendikal rekabetle bunu kıramazsınız. Geçmişte DİSK'in Türk-İş'le rekabetinin bu durumu ciddi olarak değiştirmediği, değiştiremediği biliniyor. Bu milyonluk kitle ancak ve ancak içerden yapılacak ciddi bir çalışmayla kazanılabilir.

Kanıtlara gelince, birincisi, eğer sözkonusu akıl yürütme doğruysa, bu, "sosyalistler" bugün hemen hemen siyasetin, çatışmanın her alanında, -örneğin seçimlerde, temsili kurumlarda vb.- burjuva güçlerden birinin yedeği olmaya mahkumdurlar, anlamına gelir. Zira, siyasal çatışmanın hemen bütün alanlarında iki ana güç, hala muhafazakarlar ve sosyal-demokratlardır; sosyalistler bütün toplumsal sınıf ve kesimler içinde, başlıca çatışma alanlarında azınlıktırlar. Yeni Öncü'nün mantığıyla, bu durumda "bölücü"lükle damgalanıp tecrit olmamak için, ya burjuva güçlerden birinin yedeği olmak, ya da, sadece sosyalistlerin kendi aralarında veya sosyalistlerle sosyal-demokratlarların rekabetine dayanan alanlar bulmak, yaratmak gerekiyor! Ama, örneğin sadece sosyalistlerle sosyal-demokratların rekabetinin sözkonusu olduğu fabrikaları tek tek keşfedip yayınlarsa, yine örneğin, seçimlerin ve temsili kurumların bu ilkeye göre düzenlendiği alanları saptarsa, sosyalist işçiler Yeni Öncü'nün tavsiyelerine kuşkusuz uyacaklardır!

Sorun marjinal, azınlık olmaktan çıkmaktır; ve Yeni-Öncü'nün çarpık mantığının tersine, komünistler her alanda politik ve pratik olarak bağımsız, bütün burjuvaziden bağımsız bir tutum takınmaksızın azınlık olmaktan çıkamazlar. Yedek olmak, kimliğini yitirmek, erimek, yok olmak demektir. Bağımsız tutum, geri bilinçli yığınlara "bölücü"lük, "sekterlik" olarak gözükebilir. Eğer komünistler haklıysa, doğru çizgiye sahiplerse, zaman ve tecrübe onları doğrulayacaksa, bütün bunlar geçici olacaktır. Sınıf mücadelesi tarihi bunu öğretiyor. Örneğin, Şubat Devrimi'nden sonra her sorunda bağımsız tutum takınan Bolşevikler, rakipleri tara-

fından hep "bölücülük"le, "sekterlik"le suçlamışlardı. Zaman ve tecrübe, önceleri aynı kanıları paylaşan işçileri hızla Bolşeviklerin safına itti. Yeni Öncü, soruna sadece kongreler, seçimler açısından bakıyor. Sadece birincisi değil, ikinci kanıt da bunu gösteriyor. Şüphesiz onların yöntemleriyle onlara karşı mücadele etmek çok güçtür. Ancak bu yöntemleri teşhir edip işlemez hale getirmek, sendikal demokrasi bilincini ve normlarını geniş işçi yığınları arasında yaymak ve pratik olarak göstermek için de bu tür sendikalarda çalışmak zorunludur. Sadece sosyalistlerin ya da sosyalistlerle sosyal-demokratların rekabetine dayanan "temiz" sendikalar salıkvermek işin kolayına kaçmaktır. Yeni alternatifler reddedilemez, ama Yeni Öncü'nün anlayışı Türk-İş'te çalışmayı imkansız gösteriyor.

Üçüncü kanıt; işçiler hala sosyal-demokrasiden umut kesmemişse, -sadece sosyal-demokrasiden mi?- onların olduğu her yerde çalışmak gerekiyor.

Yeni Öncü'nün politikası ve benzer tutumlar, muhafazakarların ve sosyal-demokratların etkisindeki işçileri ve sendikaları onlara terkediş anlamını taşıyor. Dahası, bu, farkında olsunlar, olmasınlar objektif olarak sendika bürokrasisinin çıkarına uygundur.

Çerçeveleri, hareket alanları ne kadar daraltılmış, nitelikleri ne olursa olsun, sendikalar, işçilerin yığın örgütleri vardır (Türk-İş, bağımsız sendikalar). Ve bu haliyle de sendikalar işçi hareketini ileriye doğru götürmenin kaldıraçlarıdırlar.

Hareket ancak bu zemin üzerinde ileriye götürülebilir; eğer zorunlu ve kaçınılmaz olursa, yeni alternatifler de ancak bu zemin üzerinde doğabilir. Bunu gözardı etmek komünistleri sınıftan tecrit eder, ya da en fazlasından dar bir kesimle başbaşa bırakır.

Sonuç olarak; sınıf mücadelesinin ve işçi hareketinin gelişiminin ilerde önümüze hangi alternatifleri çıkaracağını kesin olarak saptayamayacağımızı ve bu nedenle hiçbir biçime kendimizi tamamiyle ve mutlak olarak bağlayamayacağımızı unutmaksızın, taktiğimiz mevcut sendikalarda çalışmak, gerici, burjuva sendikaları içten fethetmek için mücadele olmalıdır. Lenin, bunun amansız bir mücadele olacağını, burjuvalaşmış sendika liderlerinin ipliğini tam olarak pazara çıkarana ve bunları sendikalardan kovana kadar sürdürülmesi gerektiğini söylemişti.

Bir kere daha; bu, onu da dışlamamakla birlikte salt yönetimi ele geçirme sorunu değildir. Aslolan işçilerin üzerinde politik etkinlik kurmak, işyerlerini temel alarak, burada denetim kurmaktır. Bu, sendika bürokrasisini tabandan köparmak demektir; böyle bir durumda, komünistlerin etkinliğinin sendikalara yansıması tamamen imkansız kılınırsa, onların altını boşaltacak alternatiflere de başvurulabilir.

BİR KAÇ NOKTA DAHA

Sendikalardaki muhalefet, şüphesiz, önceden saptanmış belirli hedeflere yönelik olarak yürütülmelidir. Bu hedeflere ortak yönelişi sağlamak ve koordinasyon kurmak için belirli bir biçim vermek, isimlendirmek gerekebilir. Ama '80 öncesi yapıldığı gibi, "sendika içinde sendika" anlamında değil, muhalefet hareketi anlamında. Bu, yerine ve koşullara göre geçici -örneğin sadece seçim döneminde- ya da sürekli olabilir. Muhalefet hareketi sınıf sendikacılığını ve sendikal demokrasiyi benimseyen tüm akımlar ve işçilerin birliğini kapsamalı, bunun için enerjik olarak çalışılmalıdır.

Öte yandan, muhalefet oluşturmak, her duruma uygun, her zaman geçerli bir politika olamaz; genelleştirilemez. Öyle durumlar, öyle sendikalar olabilirki, muhalefet gerekmeyebilir.

*

Sendikalaşmamış işçileri örgütleme faaliyeti, onları en uygun sendikaya geçirmeyi hedeflemelidir. Hangi sendikaya girileceğini işçilerin ortak iradesi tayin edecektir şüphesiz, ama, sendikaların nitelikleri konusunda onları aydınlatmak görevimizdir.

*

Sendika bürokrasisinin teşhirinin işçilerin sendikalara yabancılaşmasına yol açmamasına dikkat edilmelidir. '80 öncesi bu konuda vahim hatalar yapıldı. Sendikaların sendika patronlarının değil, işçilerin olduğu ve burjuvalaşmış yöneticiler alaşağı edilip gerçek sahiplerinin eline geçtiğinde, sermayeye karşı güçlü silahlara dönüşeceği işçilerin bilincinde yer etmelidir. "Sermayeden, Devletten Bağımsız Sınıf Sendikaları!", "Sendikalarımıza Sahip Çıkalım!", "Hain Yöneticiler Sendikalardan Defolsun!" şiarlarını yaymalıyız.

*

Sendika tabanında sendikal demokrasi ilkelerini yaymak, işçilere maletmek, bunu sendikalara kabul ettirmek için azami çaba harcamak gerekir. Temsilcilerin işçiler tarafından seçilmesi, istenildi-

(Devamı s.13'de)

Stalin ve "Diyalektik ve Tarihi Materyalizm"

U.ZAFER

Büyük Marksist-Leninist J.V.Stalin'in 108. doğum yıldönümü.

Tarihin tanıdığı en büyük devrimciler arasında yer alan J.V.Stalin, birçok büyük devrimcinin uğradığı akibete uğradı. Tarihte çağ açan ilk büyük "mülksüzleştirenlerin mülksüzleştirilmesi" hareketini bizzat yöneten, bir nesnel gerçeklik haline getiren J.V.Stalin'i mülk sahibi sınıflar affedemezlerdi, var oldukları sürece de affetmeyeceklerdir. Burjuvazinin kampındaki revizyonistler, oportünistler de öyle. Bu cereyana kapılan "devrimci" budalalar ise farkında olsun veya olmasınlar onlara hizmet ediyorlar. J.V.Stalin'e karşı on yıllardır aralıksız sürdürülen, yalan, tahrifat, spekülasyonla beslenen bu kampanya, aslında komünizme, mülksüzleştirenlerin mülksüzleştirilmesi hareketine karşı, burjuvazinin ve revizyonistlerin bir intikam hareketidir, tarihsel bir hesaplaşmadır. Anti-Stalinizm anti-komünizm demektir; bu kampanyaya katılmak mülk sahibi sınıfların yanında saf tutmak, onlara yardım etmek demektir.

*

Aşağıdaki yazı, değerli felsefeci U.Zafer tarafından, doğumunun 100.yıldönümü vesilesiyle J.V.Stalin'in "Diyalektik ve Tarihi Materyalizm" adlı eserini tanıtmak amacıyla kaleme alınmıştır. (Yazar, bu eserin Türkçeye en iyi çevirilerinden birini de bizzat yapmıştır.) Ancak yazı bunun ötesinde, Marksist dünya ve tarih görüşünün, Marksist bilgi teorisinin kısa ama mükemmel bir açıklamasıyla birlikte, o günün aktüel konularını da kapsayarak, Marksizme yönelen en temel tahrifatlardan bir kaçını cevaplamaktadır.

Yazıyı yazarının izniyle yayınlıyoruz.

1938'de yayınlanan Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik Tarihi-Kısa Ders'in yazı kurulu başkanı Stalin'di ve bu eserin IV.Bölüm 2.kısmı olan Diyalektik ve Tarihi Materyalizm doğrudan onun kaleminden çıkmıştır. Bu bölümün teorik, ideolojik ve siyasi önemi, parti tarihinin çekirdeği ve parti kadroları için bir eylem kılavuzu olmasındadır. Bu sebepten, bir oturuşta okunabilecek bu bölümün, bu küçük kitabın ayrı baskı halinde yayınlanması gerek kadroların gerek kitlelerin eğitimi için kırk yıl önce olduğu kadar bugün de gereklidir.

Parti tarihinin ilk baskısından sonra on yıl gibi nispeten kısa bir zamanda 234 defa basılması ve 66 dile çevrilmesi, yalnız parti kadroları, yalnız Sovyet işçileri ve halkları tarafından değil, dünya işçileri ve halkları tarafından da en çok okunan kitap olduğunun göstergesidir. Parti tarihiyle birlikte ve ayrı baskı olarak Diyalektik ve Tarihi Materyalizm'in şimdiye kadar 140 milyon adet basılmış olması ve hala yeni baskılarının yapılması, etkisinin ne denli yaygın olduğunun kanıtıdır.

Stalin yazısına "Diyalektik materyalizm Marksist-Leninist Partinin dünya görüşüdür."(1) cümlesiyle başlıyor. Daha bu ilk cümlede Marksist-Leninist bir partinin bir dünya görüşüne dayandığı, eylemlerinde daima bu dünya görüşünden kalktığı, kalkması gerektiği belirtiliyor. Bilimsel tutarlılığı, doğa ve toplum olaylarını kuşatıcı teorik bir dayanağı olmayan, sadece zaman zaman devrimci atılımları olan bir siyasi hareket, bir siyasi parti bölük pörçük kalacağından, tek tek olayları bir sentezde birleştirip stratejisini ve taktiklerini uzun vadeli bir devrim hedefine bağlayamayacağından, daha başlangıçta başarısızlığa mahkum olmuş demektir. Bu sebepten, devrimci bir partinin sadece sözde "devrimci" olarak kalmaması, devrimi mücadeleyle geliştirmesi için ilk şart, Marksist-Leninist dünya görüşünü ve bunun bir

parçası olan Marksist-Leninist parti siyasetini iyi kavramış ve benimsemiş olmasıdır. İşçilere, devrimci kitlelere bu dünya görüşünü, bu siyaseti anlatmak ve benimsetmek Marksist-Leninist partinin başta gelen görevidir. Bu yüzden benimsenen dünya görüşünün açıklanmasıyla işe başlamak gerekir.

Kitabın başlığından anlaşılacağı gibi Marksizm-Leninizmin dünya görüşü iki ana konuda ele alınıp açıklanır, işlenir: 1) Diyalektik materyalizm, 2) Tarihi materyalizm. Tarihi materyalizm, tüm evren olaylarını tutarlı bir dünya görüşü, bir felsefe içinde açıklayan diyalektik materyalizm ilkelerinin topluma, toplum tarihine uzatılışı ve uygulanışıdır. Diyalektik materyalizm tarihi materyalizmi kapsamına alır ve tarihi materyalizm diyalektik materyalizmin bir alanını oluşturur. Marksizm-Leninizmin dünya görüşü olarak diyalektik materyalizmin adını zikretmek yeterlidir.(*)

Her dünya görüşü ve her ideoloji sınıf karakterine sahiptir, yani onu işleyenlerin sınıfsal konumuna ve sınıf çıkarlarına bağlıdır. Diyalektik ve tarihi materyalizm proletaryanın sınıf çıkarlarını yansıtır ve savunur. Proletarya, sınıfsız topluma geçişte devletle birlikte kendisini de bir sınıf olarak ortadan kaldıracağından (komünist toplumda proletarya diktatörlüğü görevini tamamlar) sınıf çıkarlarına bağımlı olmayan bir dünya görüşü ancak sınıfsız toplumda oluşabilir.

Diyalektik materyalizm neden bu adı almıştır? Bu dünya görüşü "doğa olgularına yaklaşımı, onları inceleme ve anlama yöntemi diyalektik, doğa olgularını yorumlaması, bu olguları kavraması, teorisi materyalist olduğundan, diyalektik materyalizm adını almıştır."(2) Doğada hareket diyalektiktir, yani karşıt güçlerin çatışmasıyla hareket olur ve hareket halindeki nesneler (toplum dahil) çatışmalar sürecinden geçerek değişir ve gelişirler. Çatışmanın olması için iki karşıt güç ya da unsur gereklidir. Karşıt güçler ya da unsurlar birbirlerini şart koştuklarından (yoksa hareket olmazdı) birdirler, aynı süreç içindedirler. Bu sebepten karşıtların mücadelesi aynı zamanda onların birarada varolması, birliği demektir. Karşıtların birarada varolması, karşıtların birbiri içine geçmesinin esası karşıtların mücadelesidir ve bu hiçbir zaman uzlaşma anlamına gelmez.

Bu nedenle Lenin "Karşıtların birliği (örtüşmesi, özdeşliği, etki eşitliği) şartlıdır, zamana bağlıdır, geçicidir, görelidir. Birbirini dışlayan karşıtların mücadelesi mutlaktır, gelişmenin ve hareketin mutlak olması gibi."(3) demiştir.

Lenin'in diyalektiği karşıtların birliği ve mücadelesi olarak tanımlamasını yanlış kullanan ve çarpıtan Mao Zedung'un söyledikleri üzerinde burada biraz durmamız diyalektik materyalizmin doğru kavranışı bakımından yararlı olacaktır.

Mao Zedung'un felsefi görüşlerinde Marksist-Leninist klasiklerden doğru aktarmalar ile kendi yorumundaki yanlışları birbirine karışmıştır. Bu yüzden, ilk bakışta dogmatizme karşı Marksizm-Leninizmi savunduğu ve çelişkiler konusunda doğru yolda olduğu izlenimi uyanabilir. Fakat iş, diyalektiği somuta indirgemeye, somut tahlil yapmaya gelince, Lenin'in derin ve kıvrak düşüncesinin, yerini sathi ve donuk bir düşünce tarzı alır.

Mao Zedung diyalektiğe örnek veriyor: "...hiçbir çelişmeli yön tek başına varolamaz. ...Hayat olmasaydı ölüm de olmazdı, 'Yukarısı' olmasaydı 'aşağısı' da olmazdı; 'aşağısı' olmasaydı 'yukarısı'-da olmazdı. Talihsizlik olmasaydı talihlilik de olmazdı; talihlilik olmasaydı talihsizlik de olmazdı. Kolaylık olmasaydı zorluk da olmazdı; zorluk olmasaydı kolaylık da olmazdı."(4)

2500 yıl önce Çinli filozof Lao Tzu'nun "Mutsuzlukta mutluluk yatar, mutlulukta mutsuzluk saklıdır" sözü, diyalektik düşüncenin işlenişinin ilk örneklerinden olduğundan, sırf kavram karşıtlığı olmasına rağmen hayret ve takdirimizi uyandırır. Fakat Engels'in Grek diyalektiği için söylediği, aynı döneme rastlayan Çin diyalektiği için de geçerlidir: İlkçağ materyalizmi ve diyalektiği "çocuksu"dur. Bu düşünce tarzını tarihi çağından koparark günümüz bilgisinin gelişmiş tarihi şartlarına aynen uygulamak ve üstelik toplumdaki çelişkiler, sınıf çatışmaları gibi konulara uygulamaya kalkmak, somut maddi temeli kaybetmek, sırf kavram karşıtlıkları içinde kalmak, bu yüzden de idealizme saplanmak olur.

Diyalektik çelişkinin kavranması için hareketin diyalektik kavranması şarttır. Hareketin diyalektik kavranışı içten kavranışıdır, hareketi oluşturan iç çelişkilerin kavranışıdır. Diyalektik materyalizme göre hareketin kaynağı dışta değil, kendisindedir. Oysa hareketi sadece dışta bir yer değiştirme olarak gören metafizik, yer değiştiren şeylerin yer değiştirmesine sebep olan hareket-dışı doğaüstü gizli bir güç kabul eder. Bu gizli güç de felsefede "evrensel ruh", "ebedi fikir" gibi adlar alırken, dinde ise düpedüz tanrı adını alır.

Hareket daima bir gelişmeyi beraberinde getirir. Zaman zaman geçici gerilemelerin olması, hareketin asıl yönünün ileriye doğur olmasını engelleyemez. Hele-

zoni hareket geriye doğru geçici dönüşlerle -ve geçmişte değerli olanı hem kendisine katarak hem de onu aşarak: diyalektiğin üçüncü yasası olan inkarın inkarı- ilerler. Hareket sadece yer değiştirme olarak anlaşılamayacağı gibi, sadece azalma ve çoğalma, sadece tekrarlanma olarak da anlaşılamaz. Azalma ve çoğalma sırf nicel durumlardır. Oysa nicelikten niteliğe geçişte, dönüşümde, azalma ve çoğalmanın (miktar değişmesinin) ötesinde yeni durumlar ortaya çıkar. Tekrarlanma ise bir daire etrafında dönüp aynı yere gelmek, yeni hiçbir şey getirmemektir (tarih tekerrürden ibarettir, sözünde olduğu gibi).

Mao Zedung bütün bunları gözardı edip hayat-ölüm, yukarı-aşağı, talihli-talihsiz, kolay-zor gibi herhangi bir kimsenin oyun olsun diye yüzlercesini bulabileceği karşıtları, diyalektik karşıtlar diye öne sürünce ve bunu da materyalizme bağlayınca toplamacı (eklektik) bir duruma düşüyor. Oysa Lenin, hareketin diyalektik kavranışında esas dikkatin "tam da 'kendini' hareket ettirmenin kaynağının bilinmesine yönelmesi"ni şart koşar.(5) Fakat Mao Zedung sırf kavramsal olan, gelişim düşüncesinden uzak karşıtlardan birini alıp diğerine vuruyor, yerlerini değiştiriyor. Buna da Marksizme katkıda bulunmak deniyor!

Mao Zedung'un ele aldığı karşıtlar ancak formal mantık açısından birer çelişkidirler, diyalektik mantık açısından çelişki değildirler. Mao Zedung formal ve diyalektik çelişki arasındaki esaslı, kesin ayrımı düşünmediğinden bu örnekleri veriyor. Üstelik birbirine dönüşmeyen bu karşıtları dönüşen, içiçe geçen, diyalektik karşıtlar gibi gösteriyor. Bir nesnenin altı ve üstü o nesnede hangi çelişkiyi aydınlatır? Bir nesneyi başaşağı çevirirsen altı üstüne, üstü de altına gelir. Ama nesne gelişmiş mi olur? Karşıtlar birbirine mi dönüşmüş olur? Alt ile üst arasında bir mücadele var mıdır?

Mao Zedung hayat ile ölüm karşıtlığından sık sık sözeder. Der ki, hayat şartsız olarak ölüme, ölüm de hayata dönüşür; bu zorunlu, şartsız ve mutlaktır. Ve sorar: Hayatla ölüm arasında özdeşlik olmasaydı, birbirlerine nasıl dönüşürlerdi?

Engels Doğanın Diyalektiği'nde, "Hayatın inkarı hayatın kendisinde öz olarak saklıdır ve bu nedenle hayat daima zorunlu sonucuyla, onda daima çekirdek halinde saklı olan ölümle ilintili olarak düşünülür."(6) diyor. Bu sözlerde inkar, mücadeleyi vurguluyor. Diyalektik mantıkta özdeşlik "A, A'dır" şeklinde ifade edilmez, bu formal mantığın ifadesidir. Diyalektik mantıkta gereklik sözkonusu olduğundan, bir nesnenin ya da bir durumun bir süreç içinde hem kendisi hem de kendisinden başka olması özdeşlik karşıtlık kategorisiyle ifade edilir. Mao Zedung inkarın inkarı yasasını yok saydığından diyalektik özdeşliği kavrayamıyor.

Gene Engels Anti-Dühring'de, "Hayat kesinlikle ve öncelikle şudur: Bir canlı her an hem kendisidir, hem de başka bir şey. Öyleyse hayat da nesnelerin ve süreçlerin kendilerinde varolan ve kendisini sürekli olarak oluşturan ve çözümleyen bir çelişkidir; ve çelişki biter bitmez hayat da sonra erer, ölüm başlar."(7) diyor.

Burada Engels hayatın bitişiyle yeni bir nitelik durumunun, ölümün başladığı üzerinde duruyor. Mao Zedung ise karşıtları olduğu gibi bırakıyor, nitelik durumlarına dönüşümden sözetmiyor; bu yasayı da karşıtların birliği içinde eritiyor.

Mao Zedung'un bu düşünceleri sırf teori olarak kalsaydı, eleştiri felsefe içinde noktalanabilirdi. Ama karşıtların birliği ve mücadelesi yasasının sadece birlik kısmı alınırsa ve bu da formal özdeşlik anlamına sokulursa, bunun siyasi sonucu doğrudan revizyonizm olur. Mücadele eden sınıflar özdeş iseler, mücadelenin ne gereği var? Hayatla ölüm arasında sürüp giden yer değiştirme gibi, sınıflar da sırayla iktidarda yer değiştirecektir. Aralarında uzlaşmaz bir çelişki olmayacaktır.

Burada bugünkü Çin'den bir örnek vermekle yetinelim. Sınıf uzlaşmacılığının son mantıki noktasının kapitalizm-sosyalizm özdeşliği olduğu, ÇKP yayın organı Renmin Ribao'nun 22 Mayıs tarihli sayısındaki bir makaleden açıkça anlaşılıyor. Bu resmi makaleye göre, "Sosyalist demokrasi ile burjuva demokrasi özdeştir, çünkü tarihi kökleri aynıdır; her ikisi de feodal despotizme, tek adam diktasına karşıdır, her ikisi de özgürlüğü, eşitliği ve insan haklarını savunur."

Burjuvazinin kendi sınıf çıkarı için proletaryayı daha kurnazca sömürmek için özgürlüğü, eşitliği ve insan haklarını nasıl savunduğunu, çıkarına gelmediği yerde, aynı hakları nasıl çiğnediğini Engels pek açık bir dille anlatmıştı. ÇKP yöneticileri Engels'in sözlerini bilmiyor olamazlar. Onlar Marksizme karşı olan her şeyi hep Marksizme aitmiş gibi gösteriyorlar.

Mao Zedung Lenin'in diyalektik üzerine, çelişkiler üzerine düşüncelerini, Marks ve Engels'in felsefi görüşlerini çarpıtmakla, onu revize etmekle kalmıyor, Stalin'in diyalektik ve tarihi materyalizm hakkındaki en açık, özlü anlatımlarını kavramak istemiyordu. Ve bu nedenle Stalin'e hayatı boyunca çeşitli biçimlerde

saldırdı. Mao'nun Stalin'e saldırısı; özünde Stalin'in temsil ettiği Marksizm-Leninizme yönelikti.

Şimdi Stalin'in eserine dönelim.

İnsan düşüncesi doğadaki diyalektik oluşu kavramak istiyorsa, kendisinin de diyalektik işlemesi gerekir. İnsan düşüncesinin diyalektik işleyişi bize diyalektik yöntemi verir. Felsefenin çocukluk çağında diyalektik doğada görülmekle beraber (Lenin ve Stalin Eski Yunan filozofu Herakleitos'u anarlar) sonraları daha çok düşünceye indirgenmiş ve bir tartışma sanatı, rakibin tezlerini çürütme sanatı anlamına girmiştir. Oysa insan düşüncesi gerçekliğin yansıması olduğundan diyalektiğin kaynağı düşüncece değil, gerçekliğin kendisindedir. Maddi gerçekliğin incelenişi (diyalektik ve tarihi materyalizmin konusu) ve düşüncenin incelenişi (diyalektik materyalist bilgi teorisinin ve diyalektik mantığın konusu) Marksist-Leninist felsefenin bütünlüğünü ortaya koyar.

Marksist diyalektik yöntem metafizik düşünce tarzı ile karşılaştırılırsa bu yöntemin neye karşı olduğu daha iyi anlaşılır.

Stalin metafiziğe karşı diyalektiğin temel ilkelerini şöyle sıralıyor:

a) Doğa birbiriyle bağlantısız nesnelerin, olguların rastlantısal bir yığını değil, nesnelerin, olguların birbirine organik bir şekilde bağlı, bağımlı ve birbirince belirlenmiş bir bütünüdür.

b) Doğa bir hareketsizlik durumu değil, sürekli hareket, değişme, gelişme, varolma ve yokolma durumudur.

c) Gelişme basit bir büyüme değil, nicelik (miktar) değişimlerinin temelden değişimlere, nitelik değişimlerine yol açmasıdır. Nitelik değişimleri, nicelik birikimlerinin sonucu olarak birdenbire meydana gelirler, toplumsal devrimlerde olduğu gibi. Gelişme ne dümdüz, ne de dairevi bir harekettir; ileriye doğru eskinin üstünden aşan bir harekettir.

Her halis devrim bir nitelik sıçramasıdır, ama bu öz hep aynı şekilde tekrar etmez. Zamana, yere ve şartlara göre değişik biçimler alır. (...)

d) Her nesnede, her olguda iç çelişkiler vardır. Her şeyde olumlu ve olumsuz yanlar, bir geçmiş ve bir gelecek, eskiyen ve yenilenen özellikler vardır. Nicel değişimlerin nitel değişimlere dönüşümü iç çelişkiyi oluşturan karşıtların mücadelesiyle gerçekleşir. Bu mücadele sonucunda alt bir düzeyden -örneğin, kapitalist üretim ilişkilerinden- üst bir düzeye, sosyalist üretim ilişkilerine geçilir. Bu diyalektik süreçle ilgili olarak Stalin Lenin'in şu sözlerini aktarıyor:

"Asıl anlamında diyalektik, nesnelerin kendi özlerindeki çelişkilerin incelenmesidir."(8)

"Gelişim karşıtların 'mücadelesidir!"(9)

Proletaryanın mücadelesi için bu ilkelerden ne gibi pratik sonuçlar çıkarılır? Stalin bunun mantığını şöyle kuruyor: Dünyada birbirinden kopuk olgular yoksa, tarihte de olayların, olayları doğuran şartların zorunlu bağlantısı vardır. O halde tahlil şartlardan kalkılarak yapılmalı, ebedi adalet, ilahi kudret gibi kuruntulara yer verilmemeli. Her toplum sistemi kendi tarihi şartları içinde tahlil edilirse (materyalist tavır) ve bu şartların zemin üzerinden hayali düşünceler ve teorilere kayılmazsa (maddi temel terkedilip idealizme sapılmazsa) doğru tespitler yapılır. Stalin şöyle bir tespit yapar: "Çarlığın ve burjuva toplumun varolduğu bir zamanda, diyelim ki 1905'de Rusya'da, bir burjuva demokratik cumhuriyet talebi oldukça anlaşılır, uygun ve devrimci bir talepti; çünkü o gün burjuva cumhuriyet ileriye doğru bir adım demekti. Ama şimdi, SSCB şartlarında burjuva demokratik cumhuriyet talebi anlamsız ve karşı-devrimci bir talep olur, çünkü Sovyet Cumhuriyetiyle karşılaştırılırsa burjuva cumhuriyet geriye doğru bir adımdır."(10) (...)

Ülkemizde proletaryanın güçlenen mücadelesine karşı hakim sınıfların iktidarını ayakta tutmak ve emperyalizmin çıkarlarını faşist diktatörlükle korumak için ileri sürülen sahte talepler iflas etmektedir. "Milliyetçi Türkiye", "Milli Görüş", "Büyük Türkiye" sahtekarlıklarının sömürücü sınıfların hizmetinde sloganlar olduklarının açığa çıkmasından sonra tam bir ikiyüzlülükle sıkılan son tarihi palavranın "özgürlükçü demokrasi"nin de maskesi düşmüştür.

Varolan her şey hareket halindeyse ve içten değişiyorsa, toplum kurumları ve bu kurumları besleyen fikirler de değişiyor demektir. Eskiden özel mülkiyet kutsal sanılırdı. Dinler mülk sahiplerinin ideolojisi idiler. Dinler insanların kardeşliğini ve eşitliğini savunur, ama mülkiyet eşitliğine gelince bu dünyayı küçümsemeye, asıl eşitliğin öte dünyada olduğunu söylemeye, kitleleri afyonlamaya başlarlar. Böylece sömürü düzeni korunur. Hakim sınıfların ideologları bu dünyada bir "hakça düzen"den söz ediyorlarsa bu daima bir aldatmacadır, çünkü hakça düzenin ilk şartı, üretim araçlarının toplumsal mülkiyetidir.

Toplumsal şartların değişmesine bağlı olarak toplumsal fikirlerin de değiştiği gerçeği, tarihi materyalizmin temel düşüncelerinden biridir. Sathi bir mantıkla şu soru sorulabilir: Öyleyse gelecekte toplumsal şartlar değiştiğinde Marksizmin ilkeleri de değişmeyecek midir? Bu sorudaki kavram oyununu, sathi mantığı

ortaya çıkarmak Marksist felsefenin bir görevidir. Revizyonist çarpıtmaları kesin bir dille cevaplandırmayan bir felsefe yazısı görevini yapmamış olur.

Yukardaki soruda Marksizmin bir temel tezi kullanılarak Marksizme saldırılıyor, onun da geçersiz olabileceği söyleniyor. Marksizmin gelecekte geçersiz olabileceğin söylemek için her şeyden önce Marksizm dışı, Marksizme aykırı bir teoriden yola çıkmak gerekir. Oysa "her şey hareket halindedir, değişir, gelişir" demek, hareketin, değişmenin, gelişmenin kendisinin değişmediğini söylemekle, yani hareketin, değişmenin ve gelişmenin mutlak olduğunu söylemekle aynı şeydir. Gelecek bir zamanda hareketin duracağı, değişme ve gelişmelerin olmayacağı bir durum düşünülebilir mi? Hayır. Bu yalnız felsefeciler için değil, her sağduyulu insan için de imkansızdır. Demek ki, çeşitli biçimler alan hareket çeşitli aşamalardan geçen değişim ve gelişimlerin kendileri birer değişmezdirler. Bunların kendileri de değişselerdi, hareket içinde olan, değişen ve gelişen nesneleri kavramak için hiçbir dayanağımız olmazdı. Bu sebepten, yukardaki soru dayanaksızdır ve Marksizmin bir ilkesini kendisine karşı kullanmak imkansızdır. Daha basit söylersek, "her şey eskir" sözünün kendisi eskimez, çünkü gerçeklik böyledir. Gerçeklikten, ona uygun çıkarımlar yapan hiçbir teori eskimez. Bu konuda olduğu gibi diğer konularda da Marksizmin temel ilkelerinden kuşkulanmak, bunların da değişebileceğini söylemek, insan bilgisinin dayanaklarını yıkmak, bindiğin dalı kesmek olur. Her şeyi görelileştirmenin (izafileştirmenin) mümkün olmadığı burada ortaya çıkar.

Marksizm insanı toplumsal, tarihi bir varlık olarak görür, insanın temel özelliğinin üretim olduğunu, üretimin başlamasıyla insanın hayvandan ayrıldığını, "kendisini ürettiğini" söyler. İnsanlaşma olayının başlaması üretimin başlamasıyla, alet yapmaktan alet kullanmaya geçişle zamandaştır. İnsanın günün birinde toplumsal-tarihi bir varlık olmayacağı, hiç üretmeden yaşayacağı bir durum düşünülebilseydi, Marksizmin insan ve toplum üzerine ilkelerinin değişebileceği bir durum da düşünülebilirdi. Bu da imkansızdır.

Marksizm bilimlere açıktır, bilimlerle sürekli alışveriş içindedir. Marksizm bilimlere, sağlam bir zemin üzerinde yürümeleri ve evrenin maddi birliğini pekiştirmeleri için en genel ilkeleri sağlar; bilimlerin her olumlu adımını kendi adımına katar ve ilerler. İnsan bilgisi geliştikçe Marksizm de gelişecektir. İnsan bilgisinin yeni buluşlarla gittikçe derinleşen, ama hiçbir zaman son sınırına varıp durmayan gelişiminin temeli, maddenin hareket biçimlerinin tükenmezliğidir. Bundan kuşkulanmak yalnızca Marksizmden kuşkulanmak değil, insan bilgisinin ilerlemesinden kuşkulanmaktır.

Marksizm hayatla birlikte yürüyen bir öğretidir. Onun ilkeleri eskimez, çünkü o her bilimsel yeniliğe açıktır ve her bilimsel yenilik, yerini Marksizmin yasalarında, ilkelerinde, kategorilerinde bulur. Bilim ilerledikçe önceden ancak ana hatlarıyla bilinen olgular somut biçimler alır, somut anlatım kazanırlar. Hayatın yoktan varolmadığı, anorganik maddeden organik maddeye bir nitelik sıçraması sonucunda meydana geldiği, önceleri Marksizmin genel maddi determinizminin bir çıkarımıydı. Bugün biokimya ve genetik bilimleri bu ilkeyi doğrulayan somut başarılara ulaşmışlardır. Sosyalizmden komünizme geçişin tarihi-toplumsal bir yasa olduğunu Marksizm toplumsal gelişimin gerçek tarihinden elde ederek ileri sürmüştür ve geleceğe ışık tutmuştur. Bununla beraber Marksizmin ustaları bu gelişimin gerçekleşeceği, komünist toplumun kurulacağı belli bir zamanı ve bunun alacağı somut biçimi önceden söylemenin bilim dışı bir kehanetten başka bir şey olmayacağını da belirtmişlerdir.

Marksizmin geliştirilmesi ile Marksizmin revizyonu (gözden geçirilmesi) arasındaki kesin ayrım ancak Marksizmin ilkelerine bağlı kalınarak yapılabilir. İlkeler, gelip geçici, kısa vadeli, pragmatik amaçlara göre kullanılamazlar. Tersine, ilkeler kısa vadede faydalı görülen pragmatik hedeflerin neden aslında zararlı ve yıkıcı olduklarını gösterirler. Nasıl ki karanlık bastığında yolunu kaybedip ıssız bir yerde kalan bir kimsenin doğacak güneşe bakarak yönünü tayin etmekten başka çaresi yoksa, kısa vadeli kazançlar için kısa adımlar atan, yalpalayan, gelişigüzel yürüyen ve bu yüzden hedefini şaşıran bir devrimci hareketin de yönünü yeniden bulmak için ilkelerin ışığına bakmaktan başka çaresi yoktur.

Bu konuda son olarak şunu belirtelim: Marksizmin dogmatizme karşı olduğu onun özünde yatar. Her dogmatik tavrı Marksizmin kendisi eler. Marksizmi dogmatikleştirmemek konusu etrafında yaygara koparmak ancak sinsi bir taktiğin, revizyonizmi gizlemenin bir sonucu olabilir.

Bugün Bernsteincı revizyonizme, Kautskyci dönekliğe taş çıkaran Çin yöneticilerinin Marksizm-Leninizm adına Marksizm-

Leninizmi nasıl tahrif ettikleri gözler önündedir.

(BİRİNCİ BÖLÜMÜN SONU-DEVAM EDECEK)

* *Dünya görüşü ile ideoloji arasında ince bir fark vardır. İdeoloji toplumsal üstyapının (siyasi, hukuki, dini, felsefi vb. fikirler, kurumlar) üzerinde kurulduğu ekonomik ilişkiler altyapısını yansıtan sistemidir (bu sistem bilimsel ya da bilime aykırı olabilir); dünya görüşü ise tüm evren üzerine (gene bilimsel ve bilime aykırı olabilen) en genel kavramların, ilkelerin sistemidir.*

DİPNOTLAR

1- J.V.Stalin, "Diyalektik ve Tarihi Materyalizm", s.5, Halkın Yolu Yayınları.
2- J.V.Stalin, a.g.e., s.5
3- V.İ.Lenin, "Felsefe Defterleri", "Diyalektik Sorunu Üzerine", Toplu Eserler, c.38, s.360, (İng.baskı)
4- Mao Zedung, Seçme Eserler, c.1, s.395
5- V.İ.Lenin, "Felsefe Defterleri", "Diyalektik Sorunu Üzerine", Toplu Eserler, c.38, s.360 (İng.baskı).
6- F.Engels, "Doğanın Diyalektiği", "Biyoloji", s.295 (İng.baskı).
7- F.Engels, "Anti-Dühring, "Diyalektik-Nicelik ve Nitelik", c.1, s.103 (Alm.-baskı).
8- V.İ.Lenin, "Felsefe Defterleri", "Hegel'in Felsefe Tarihi Üzerine Derslerine Toplubakış - Elea Okulu", Aktaran: J.V.Stalin, "Diyalektik ve Tarihi Materyalizm", s.11.
9- V.İ.Lenin, "Felsefe Defterleri", "Diyalektik Sorunu Üzerine", Aktaran: J.V.Stalin, a.g.e.
10- J.V.Stalin, "Diyalektik ve Tarihi Materyalizm", s.11-12

SENDİKALAR...

(Baştarafı s.7'de)

ğinde yine sadece onlar tarafından görevden alınması, seçimle gelmiş yetkililerin yukardan azledilemeyeceği, temsilciler kurulu ve onun kararlarının bağlayıcılığı, grev ve toplu sözleşmelerin işçilerin onayına sunulması, düşünceleri nedeniyle işçilerin sendikalardan atılamayacağı vb., vb.

*

Sadece "aşağıdan" savaşım değil, "yukarıdan" da etkileme ve sızma faaliyeti. Sendikalardaki ideolojik-siyasi kazanma, etkileme faaliyeti, şüphesiz tamamen çürümüş ve burjuvalaşmış üst yöneticiler, liderler takımı hariç, halihazırda mevcut sendika hiyerarşisine de yönelmelidir. Yani, sadece "yönetilen" işçilere ve onların ileri unsurlarına değil, bilinci çarpıtılmış, aldatılmış, hatta fiili durumlarıyla sendika bürokrasisinin hizmetinde, ama kazanılabilecek, etkilenebilecek sendikacılara da yönelmek gerekir. Şube yöneticileri, temsilciler vb. Bunlara genellikle, peşin "sendika patronlarının adamları" olarak bakılmaktadır. Bu yanlıştır. Şüphesiz böyleleri pek çoktur. Ancak, bunların içinde yılların deney ve birikimini şahsında toplayan, bilgili, tecrübeli, işçilerin güvenine sahip, sınıfına hizmet ettiklerine inananların sayısı hiç de az değildir. Bunları kazanma yolunda çaba sarfetmeyi ihmal etmemek gerekir.

Sadece açık savaşım değil, Lenin'in salık verdiği gibi, "(eğer gerekirse) savaş hilelerine başvurmak, gizli eylem yöntemleri kullanmak gerekir."

*

Mevcut Grev, Toplusözleşme ve Sendikalar Yasasının iptali, tam ve sınırsız grev, toplusözleşme ve sendika hakkının elde edilmesi uğruna yaygın bir ajitasyon ve eylem. Şu kesindir: Türkiye'de mevcut iş ve sendika yasalarını fiilen veya yasal olarak parçalamaksızın işçi hareketi özgürce gelişip serpilemez. Bu da, kapitalist sınıf ve devletle zorlu bir mücadeleyi gerektirir. Bu istemler uğruna mücadele, kaçınılmaz olarak, sermayeyle, devletle, generallerle hesaplaşmaya, yani siyasal bir mücadeleye dönüşecektir. Zira bu istemlerin önündeki ilk engel, doğrudan ve tamamen kapitalist sınıfın istekleri doğrultusunda hazırlanmış 12 Eylül rejiminin anayasası ve yasalarıdır. Böyle bir mücadele, tabiatıyla işçi sınıfı için muazzam bir adım olacak, onun siyasal eğitiminde dolaysız bir rol oynayacaktır.

*

Platform Taslağı

İktisadi Yapı ve Türkiye'de Kapitalist Gelişmenin Tarihsel Olarak Ana Çizgileri:

** Hiyerarşik ve organik bir bütün teşkil eden dünya kapitalist ekonomisinin (sisteminin) bir parçası olan Türkiye, emperyalizme bağımlı, sanayileşmesini tamamlamamış orta derecede gelişmiş kapitalist bir ülkedir. Karşılıklı ve uluslararası mali sermayeyle organik olarak içiçe geçmiş tekeller (devlet ve özel) ve ülkede doğrudan faaliyet gösteren uluslararası emperyalist tekeller ekonomiye egemendir.

* Kapitalist gelişme yoluna görece geç giren Türkiye'de, 19.yüzyıldaki siyasal-hukuksal reformlar, 1908 ve özellikle de 1920 burjuva devrimleriyle kapitalist gelişmenin yolu açıldı.

* 1.Dünya Savaşının ardından gelen emperyalist işgali kırıp, monarşik-teokratik Osmanlı Devleti'ne son vererek Cumhuriyet'i kuran burjuvazi, devlet imkanlarının da seferber edilmesiyle kapitalist gelişme yolunu tuttu.

* Sermaye birikimi sağlamak, gelişip güçlenmek için kendi lehine bazı kısıtlamalar ve millileştirmeler dışında emperyalist sermayenin varlığına dokunmayan cılız ve güçsüz burjuvazi, tersine, doğal ve kaçınılmaz olarak, emperyalist sermayeyle birlikte ve onun yardımıyla gelişmeyi öngördü. İngiliz ve Fransız sermayesi ile, 2.Dünya Savaşı öncesi ve savaş yıllarında ise, yoğun olarak Alman sermayesiyle işbirliğine girdi.

* Bir halk devrimine ve aşağıdan gelen her türlü demokratik harekete şiddetle karşı olan büyük toprak sahipleriyle ittifak halindeki burjuvazi, topraktaki feodal mülkiyete dokunmadı. Ancak, tarımda makinalaşmayı, kapitalist gelişmeyi teşvik etti. Aşar kaldırıldı. Tarım makinaları ve ücretli emek gücü kullanan örnek kapitalist devlet çiftlikleri kuruldu vb.

* 1929 bunalımı ile birlikte 1930'lu yıllarda ve sonrasında uygulanan çok yönlü iktisadi tedbirlerle sermaye birikimi hızlandı; özellikle 2.Dünya Savaşı yıllarındaki yasal ve yasadışı vurgunlarla yoğunlaştı. Devletçilik esas alınıp, devlet kapitalizmi güçlendirilirken, bu, özel sermayenin geliştirilmesi için kullanıldı ve ona bütün kolaylıklar sağlandı. Bu dönem, bunalımı atlatmak ve yetersiz sermaye birikimini artırmak için işçi sınıfı ve emekçi yığınların devlet ve kapitalistler eliyle aşırı sömürüsü ve yağmalanması dönemidir.

* Ancak, Türkiye'de kapitalist gelişmenin ivmesi asıl 1950'lerle birlikte hızlandı. '50'lerden önce sağlanan sermaye birikiminin yanısıra, 2.Dünya Savaşından sonra dünya çapında Amerikan emperyalizminin yükselişi ile birlikte, bütün kapitalist sisteme yayılan Amerikan sermayesinin Türkiye'ye akışıyla da hız alan kapitalist gelişme, 1960'larda sıçrama noktasına ulaştı. Asıl sermaye birikimi bu dönemlerde oldu. Devlet daha çok kapitalist gelişmenin altyapısını hazırlarken, özel sermaye devletin olanaklarından ve desteğinden de yararlanarak uluslararası mali sermayeyle işbirliği içinde hafif ve montaj sanayine yöneldi. İmalat sanayinin toplam yatırımlar içindeki payı sürekli büyüdü. Tarımda yaygınlaşan makinalaşma kapitalist gelişmeyi hızlandırdı; köylülüğün farklılaşması, geleneksel üretim ilişkilerinden kopuşu, köylü ekonomisinin pazara bağlanması süreci hızlandı. 1970'lerle birlikte sanayi üretimi tarımı geçti. Güçlenen tekeller devletle içiçeliğini pekiştirerek iktisadi hayata egemen oldu. 1960'lı yıllarda tırmanışa geçen tekeller, 1970 ve '80'li yılları izleyen dönemde güçlerini olağanüstü artırdılar. 12 Mart ve özellikle de 12 Eylül rejiminin yarattığı özel ortam tekellerin egemenliğini pekiştirdi.

* Mali, teknolojik, makina, hammadde vb. bakımından önemli ölçüde emperyalizme bağımlılık, Türkiye sanayisinin temel özelliğidir. Ağır ve hafif sanayi arasında büyük dengesizlik vardır. Özellikle orta, hafif sanayi gelişmiştir. Ağır sanayi işletmelerinin sayısı az ve hemen tamamı devlete aittir.

Sanayinin bu dengesiz gelişimi, kapitalist gelişme yoluna görece geç girmişlikten, emperyalizme bağımlılıktan ve onun ihtiyaçlarına göre biçimlenmekten, sermayenin cılızlığından ve daha kolay, daha çabuk ve daha çok kar getiren yatırımlara yönelmesinden kaynaklanıyor.

* Sanayileşmeyi takip ederek, hızlı bir makinalaşma temposuyla 1950'lerde hızlanan tarımdaki kapitalist gelişme, 1960'larda sıçrama noktasına ulaşıp, giderek tarımda da kapitalizmin egemenliğine yol açtı. Tarımda kapitalist gelişme, uzun ve sancılı evrimci bir yoldan, eski feodal, yarı-feodal toprak sahiplerinin kapitalistleşmesi, köylülüğün farklılaşması sonucu zengin köylü (tarım burjuvazisi) işletmelerinin oluşması, büyük sermayenin (devlet ve özel) tarıma girmesi ve bu alana bizzat el atması, küçük köylü ekonomisinin kapitalist pazara bağlanması ve ona göre biçimlenmesi gibi yollarla oldu. Tarımda kapitalist üretim ilişkilerinin egemenliğine rağmen, özellikle T.Kürdistan'ında yarı-feodal kalıntılar, kapitalist ilişkilerle yanyana ve onlara bağlanarak, varlığını yaygın olarak hala sürdürmektedir.

* Türkiye'de iktisadi hayatta, devlet, özel sermaye ve uluslararası mali sermayenin bileşkesinden oluşan bir sermaye egemenliği hüküm sürmektedir.

* Burjuva gelişme yoluna görece geç girdiğinden, asıl gelişmesi devlet ve uluslararası mali sermaye tarafından belirlenen kapitalizm, Türkiye'de bu nedenle, baştan itibaren tekelci olarak gelişmiştir.

* Kapitalist dünya ekonomisi içindeki yeri ve bu sistemin işleyiş mantığının doğrudan bir sonucu olarak, emperyalizme bağımlılığın sürekli artması ve derinleşmesi Türkiye kapitalizminin yapısal bir özelliğidir.

* Ülkede büyük ölçekli kapitalist üretimin yanısıra orta ve küçük ölçekli kapitalist üretim ve oldukça yaygın bir küçük üretim vardır.

Sanayideki orta ve küçük ölçekli işletmeler önemli ölçüde, doğrudan ya da dolaylı olarak büyük ölçekli kapitalist üretime bağlanıyor. "Yan sanayi" kavramı bu gelişmeyi anlatıyor.

Tarımda oldukça kalabalık bir kütle oluşturan (köylülüğün çoğunluğu) küçük üreticiler önemli ölçüde pazara bağlanmıştır; pazar için üretim yapmaktadır.

* Dört ayrı devlet tarafından ilhak edilmiş Kürdistan'ın bir parçası olan T.Kürdistanı, Türk devletinin Osmanlı imparatorluğundan devraldığı sömürgesidir.

İktisadi, siyasi, askeri bakımdan güçlü veya güçsüz olmasından bağımsız olarak, istisnasız bütün ulusların burjuvazisi benzer eğilimi taşımakla birlikte, Türk burjuvazisi Osmanlı'dan miras kalan güçlü ilhakçı ve yayılmacı emellere sahiptir. Kuzey Kıbrıs'ı işgal etmiştir. Kerkük ve Musul ve 12 Adalar üzerindeki emellerini açıkça ifade etmektedir vb.

* * *

Sosyal ve Siyasal Yapının Ana Çizgileri:

** Sınıfların biçimleniş ve farklılaşmaları süreci devam etmekle birlikte, çağdaş Türkiye'de modern sınıflar, sınıf ilişkileri ve sınıf savaşımları bütün çıplaklığı ve açıklığıyla, uzun bir süreden beri vardır. Bir yanda iktisadi ve siyasi kudreti sürekli artan, üretim araçlarının, toprağın ve maddi zenginliklerin en büyük bölümünü elinde tutan burjuvazi, öte yanda kapitalist gelişmenin doğrudan sonucu olarak nicel ve nitel olarak gelişen proletarya; toplumsal bölünmenin iki ana zıt kutbunu bu sınıflar oluşturuyor. Ve bu iki ana modern sınıf arasında yer alan ara katmanlardan oluşan ve oldukça kalabalık bir bölüm oluşturan küçük-burjuvazi.

* Burjuvazi iki ana kısımdan oluşuyor:

İktisadi hayata hükmeden ve devlet iktidarını elinde tutan tekelci büyük burjuvazi, büyük toprak sahipleri, sivil (iktisadi dayanağı devlet işletmeleri) ve askeri (iktisadi dayanağı OYAK, ordu vakıfları vb.) bürokrat burjuvazi birinci kesimi oluşturuyor. Sermaye egemenliğinin, dünya kapitalist sistemine bağımlılığın ve siyasal gericiliğin toplumsal dayanağını bu sınıflar oluşturuyor.

İkinci kesimi, tekelci büyük burjuvazi

ve büyük toprak sahiplerinin dışında kalan kent ve kır orta burjuvazisi oluşturuyor. Bu sınıf büyük burjuvaziye başta iktisadi olmak üzere binlerce bağla sımsıkı bağlıdır. Orta büyüklükteki kapitalist işletmelerin büyük kısmı doğrudan ya da dolaylı olarak büyük ölçekli kapitalist üretimin yan kolları durumundadırlar. Bazı üretim dallarında ise (gıda, tekstil gibi), tekellerin pazarı ele geçirmesiyle safdışı edilmektedirler. Bu sınıfın tekelci büyük burjuvaziyle çelişkisi kapitalist sömürünün -artık değerin- bölüşümünden, tekellerin, büyük sermayenin iktisadi ve siyasi tekelini sınırlama isteğinden, henüz tekellerin yan kolu durumunda olmayan bazı kesimlerinin ise, tekellerin sürekli büyüyen iktisadi kudreti karşısında varlığını koruma ve sürdürme direncinden kaynaklanır. Ancak sömürücü bir sınıf olduğundan asıl çelişkisi proletaryayladır, ve asıl tutumu emek-sermaye çelişkisi tarafından belirlenir. Liberalizmin toplumsal temelini oluşturan bu sınıf -ki bu, büyük burjuvazinin iktisadi ve siyasi tekelini sınırlama eğiliminden kaynaklanır- bir siyasal ve toplumsal devrime şiddetle karşıdır; karşı-devrimcidir. Emperyalizmin ve tekellerin iktisadi ve siyasi kudretinin artmasına paralel olarak, bu sınıf ile büyük burjuvazi ve uluslararası mali sermaye arasındaki çelişkiler keskinleşebilir; ancak kapitalist mülkiyet sistemini ortadan kaldırmaya yönelecek olan bir proleter devrimi en büyük korkusudur ve her zaman öyle olacaktır.

* Kapitalist gelişmenin doğrudan sonucu olarak safları sürekli büyüyen proletarya, sadece sayısal olarak değil, nitelik olarak da gelişip güçlenmiştir. 1980 verilerine göre ekonomik bakımdan aktif nüfusun (18,5 milyon) dörtte birinden fazlasını oluşturmaktadır. Kuşkusuz bu oran sürekli artıyor. Buna ücretliler verilerinde gözükmeyen ücretli veya yarı-ücretli kesimler; memur sayılan işçiler, çıraklar, mevsimlik işçiler, yarı-işçiler, kentte ve kırda eve iş verme sistemi ile çalışanlar, ev hizmetlerinde çalışanlar, orman işçileri, hamallar, endüstri meslek lisesi öğrencileri ve son olarak da işsizler dahil edildiğinde, çağdaş Türkiye'de çalışabilir nüfusun en büyük bölümünü meydana getiren işçi ve yarı-işçilerden oluşan dev bir emek ordusunun oluştuğu ve ücretli emek kullanımının çapının genişliği ve yaygınlığı görülür.

* 1980 verileri temel alınarak yapılan araştırmalara göre, tamamen mülksüzleşmiş, sadece üretken sektörlerde çalışan (sadece maddi ürün üretiminde yer alan) ve bunlar arasında da sadece üretimin teknik örgütlenmesinde yer alan, yani "en dar" anlamıyla işçi sınıfının -"kollektif işçi"- sayısı üç milyon olarak hesaplanmıştır.

* Sanayi işçilerinin sayısı 2,5 milyon civarındadır. Bunların %80'i beş büyük ilde toplanmıştır. Büyük imalat sanayi işçilerinin %30'dan fazlası İstanbul'da, %9'u İzmir'dedir.

* Sanayi işçileri sadece büyük merkezlerde değil, taşranın belirli noktalarına serpiştirilmiş işletmelerde de yoğun olarak bir arada bulunuyorlar. Maden işletmeleri de gözönüne alındığında, işçi sınıfının, belirli noktalarda olmak üzere, bütün taşraya yayıldığı görülür. Bu proleter devrimi ve proletarya iktidarı için önemli bir avantaj olacaktır.

* 1984 verilerine göre 1000 ve daha fazla sigortalının istihdam edildiği işyerlerinin sayısı 182, 500 ila 999 arasında edildiği iş yerlerinin sayısı 335, 250 ila 499 arasında edildiği işyerlerinin sayısı 749, 100 ila 249 arasında edildiği işyerlerinin sayısı 2099, 50 ila 99 arasında edildiği işyerlerinin sayısı 3325, 25 ila 49 arasında edildiği işyerlerinin sayısı ise 6800'dür. Büyük işyerlerinde çalışan sanayi işçilerinin hemen tümü sendikalıdır. Aynı şekilde devlet ve belediyelere ait işyerlerinde çalışanların da tümü sendikalıdır. Bununla birlikte, özellikle tarım işkolunda olmak üzere, genelde sendikalaşma düzeyi hala düşüktür.

* Sayımların özelliklerinden kaynaklanan yeterli verilerin yokluğu nedeniyle tam olarak saptanamamakla birlikte, tarım işçisi olarak çalışan 500-600 bin civarında mülksüzleşmiş proleterin, 400-500 bin civarında da yarı mülksüzleşmiş yoksul köylünün bulunduğu tahmin edilmektedir.

* Özellikle 1960'lı ve '70'li yıllarla birlikte sınıfın bilinç, örgüt ve mücadele düzeyi sürekli artmıştır. '70'li yıllara girildiğinde belirgin bir siyasal hüviyet kazanmıştır.

* Diğer bir olgu, 1970'li yıllarda babadan oğula bir proleter kuşağın ortaya çıkışıdır.

* En önemlisi de, sınıfın eğitim, genel kültür, kalifiye düzeyinin dikkat çekici yükselişidir. Sanayi işçileri bu bakımdan en ileri kesimi oluşturuyorlar. Genel olarak "ücret" alanlar (buna bürokrasi, işyeri yöneticileri vb. de dahildir) arasında yapılan araştırmalara göre, 1980 yılında, erkek ücretlilerin %57'si ilkokul, %9'u ortaokul ve dengi meslek okulu, %13'ü lise ve dengi meslek okulu mezunuydu. Bayan ücretlilerin ise, %28'i ilkokul, %8'i ortaokul ve dengi meslek okulu, %27'si lise ve dengi meslek okulu mezunuydu. Ve yine, şehirlerde yaşayan ücretli ve maaşlıların genel eğitim düzeyinin Türkiye ortalaması üzerinde olduğu görülmüştür. 1982 yılında yapılan anketlere göre, kentlerdeki 3,4 milyon ücretli ve maaşlının yalnızca %7'si okuma-yazma bilmemektedir. Yüzde 54'ü ilkokul, %14'ü ortaokul ve dengi meslek okulu, %16'sı lise ve endüstri meslek lisesi, %9'u ise yüksek öğreim mezunudur. Araştırmalar 1950'li ve 1960'lı yılların sendikacılarının yerlerini hızla lise ve özellikle endüstri meslek lisesi mezunu yeni sendikacı kuşağına bıraktığını, endüstri meslek lisesi mezunları arasında işyerlerinde sendika temsilcisi olanların sayısı ve oranının giderek arttığını göstermektedir.

  Bütün bunlar, geleceğin toplumunu kurmaya aday, sınıfın mücadelesi açısından son derece elverişli koşullardır. Bütün burjuva toplumlarda olduğu gibi, bizde de, kapitalist gelişme giderek artan ölçüde üretimi ve sermayeyi merkezileştirerek, emeği sosyalleştirip, eğitip, örgütleyerek, kapitalist toplumun kaçınılmaz bir şekilde sosyalizme dönüşümünün fiziki, entellektüel ve manevi etkeni proletaryayı bizzat yaratmıştır.

* Proletaryaya en yakın kesim ve toplumsal devrimin unsuru olan şehir ve kır yoksulları oldukça kalabalık bir kesim oluşturuyorlar. Hızla sanayi merkezlerinin çevresine yığılan (ki, son yıllarda kent nüfusu kır nüfusuna yaklaşmıştır) bu yarı-proleter ya da ön-proleter kesim ile işçi sınıfı arasındaki sınırlar belirgin değil, oynaktır. Kırla bağları oldukça güçlü olan bu kesim, kapitalizm öncesi sosyal ilişkilerin ve feodal dini ideolojinin derin etkisi altındadır. Sadece bunların değil, işçilerin bir kısmının da kırsal kesimle bağları hala devam etmektedir. Bu durum sınıfın mücadelesi açısından bir dezavantaj olmakla birlikte, siyasal bir işçi hareketinin varlığı şartlarında, devrimin kıra taşınmasında bir avantaja dönüşebilir.

* Toplumsal ve siyasal yaşamımızın etkin bir gücü olduğundan, kent ve kır ara katmanlarından oluşan küçükburjuvazi devrimimizin temel sorunlarından birini oluşturuyor.

  Kentlerde maaşlı olarak çalışan devlet memurlarının çoğunluğu (küçük ve orta halli memurlar), aydınlar, teknik elemanlar, büro personeli vb., serbest olarak çalışan aydınların bir bölümü kent küçük-burjuvazisini oluşturuyor. Bunların ezici çoğunluğunun durumu giderek kötüleşmekte, özellikle maaş karşılığı çalışanlar ayrıcalıklarını yitirmekte, yaşam standartları düşmektedir. Bu durum özellikle maaş karşılığı çalışanları işçi sınıfına yaklaştırıyor; onun yanında kapitalist devlete ve sermayenin iktidarına karşı mücadeleye itiyor. Aynı olgu bu kesime katılmaya aday öğrencilerde kendini daha çok şiddetle ortaya koyuyor. Bu nedenle kent küçük-burjuvazisinin bu kesimi proletaryanın destekçisi olabilir. Son yirmi beş yıllık tecrübe bunu kanıtlıyor. Bu bakımdan öğretmenlere, teknik elemanlara, sağlık personeline vb. dikkat çekmek yeter.

  Kır ara katmanları, küçük toprak sahipleri, kır küçük-burjuvazisini oluşturuyor. Kırdaki yaygın küçük köylü işletmelerinin büyük bölümü pazara bağlanmış ve pazar için üretim yapmaktadır.

  Kır ara katmanları kendi içerisinde ikiye ayrılabilir:

  1) Küçük köylüler: Bunlar küçük toprak parçalarının sahibi ya da bu toprakların kiracısı veya ortakçısı olan, ailelerinin ve işletmelerinin ihtiyaçlarını güçlükle karşılayan ve ayrıca işgücü kiralamayan çiftçilerdir.

  2) Orta halli köylüler: Bunlar kural olarak sadece ailenin ve işletmenin ihtiyaçlarını değil, aynı zamanda en

azından verimli yıllarda sermayeye dönüştürülebilecek belirli bir kazanç fazlası getirebilen küçük toprak parçalarının sahipleri ya da bu toprakların kiracısı veya ortakçısıdırlar, ve ayrıca işgücü kiralayabilecek durumdadırlar.

"Kapitalist rejimde, 'köylülerin sömürülmesi, sanayi proletaryasının sömürülmesinden ancak biçim yönünden ayrılır. Sömüren ikisinde de aynıdır: sermaye'" bu, tefecilik, ipotek, vergiler, girdi fiyatlarının yüksekliğine karşılık ürün fiyatlarının düşük tutulması, kısacası, tek tek kapitalistlere, tefeci ve tüccarlara ve bir bütün olarak kapitalist sınıf adına devlete, artı-ürünün bir kısmının bedava teslim edilmesi yoluyla olur. İşletmeyi ayakta tutmak için "insan gücünün israfının muazzam boyutlara ulaşması", "üretim koşullarının giderek kötüleşmesi ve üretim araçlarının pahallılaşması küçük toprak mülkiyetinin kaçınılmaz yasasıdır." "Sanayide olduğu gibi, tarımda da üretimin kapitalist dönüşümü yalnızca 'üreticilerin kurbanlar listesini kabartır.'" Bu, bazı özgünlüklerle bizde de aynıdır ve benzer süreç bizde de yaşanmaktadır.

Kır küçük-burjuvazisi yerli ve yabancı tekeller, büyük toprak sahipleri, bankalar, tüccar ve tefeciler ve devlet tarafından, kısacası, sermaye tarafından sömürülüyor. Özellikle T.Kürdistanı'nda buna feodal sömürü biçimleri de ekleniyor. Kapitalist gelişme, bir yandan geleneksel küçük köylü ekonomisini çözerken, diğer yandan onu kapitalist pazara bağlamakta, kendisine göre biçimlendirmektedir. Küçük toprak parçası, yetersiz ya ya ilkel üretim araçları, kıt ve elverişsiz para ve kredi kaynakları, ipotekler, borçlar, faizler, ürün fiyatlarının düşük tutulması, buna karşılık girdi fiyatlarının sürekli artışı vb. nedenlerle küçük üreticilerin konumu sarsılıyor. Olgular erime ve iflas sürecinin son yıllarda hızlandığını ve giderek hızlanacağını gösteriyor.

Kapitalist devlet ve büyük sermaye sadece işçilerin emek gücünün yarattığı değerleri değil, küçük üreticilerin yarattığı değerlerin de giderek artan daha büyük bir bölümüne el koymak, yağmalamak zorundadır. Sadece iç ve dış borçların giderek artan muazzam boyutu bile bunu zorunlu kılar. Bu durum, bu kesimde kapitalist devlete, yerli ve yabancı sermayeye, tefeci ve tüccarlara karşı şiddetli tepkiler doğuracak ve onu mücadeleye itecektir.

Proletarya, küçük mülkiyeti savunmaya yönelik geriye dönük istemlerden arındırarak, bu kesimi kapitalist devlete, yerli ve yabancı sermayeye karşı mücadeleye çekebilir, çekmelidir.

** 1920 Devrimi, Türkiye'de burjuva siyasal kadroların iktidarda ağırlığı sağlamalarıyla sonuçlandı. 1920'de kurulan yeni iktidar, burjuvazinin büyük toprak sahipleriyle ittifak halindeki diktatörlüğüydü. Cumhuriyet dönemi boyunca burjuvazinin iktisadi ve siyasi kudretini sürekli artırması, feodal, yarı-feodal toprak sahiplerinin kapitalist toprak sahiplerine dönüşmesiyle, Türkiye'de, sermaye kayıtsız-şartsız egemenliğini kurdu. Bugün ülkede tekelci büyük burjuvazi, büyük toprak sahipleri, sivil-asker bürokrat burjuvazinin emperyalizmle ekonomik, siyasi, askeri vd. her alanda organik olarak bütünleşmiş dar bir bloku olan oligarşi, iktisadi ve siyasi egemenliği elinde tutuyor.

* Oligarşik iktidar (devlet), büyük burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin, sivil-asker bürokrat burjuvazinin ve uluslararası mali sermayenin egemenliğini temsil ediyor. Bu iktidar içinde, her burjuva devletteki fonksiyonunun yanısıra, büyük sermaye ve emperyalizmle sımsıkı kaynaşmışlığını, kendisine iktisadi dayanaklar (OYAK, ordu vakıfları vb.) yaratmışlığını, tarihsel ve geleneksel rolüyle de pekiştirmiş ordunun özel ağırlığına dikkat çekmek gerekir. Bizde ordu, "devlet içinde devlet"tir, "devlet partisi"dir; kurulu düzen ve kapitalist sınıf adına halihazırda iktidarın gerçek yöneticisidir. Bu yüzden, her şeyden önce, burjuva ordunun, kapitalist sınıfın ve emperyalizmin bekçisi ordunun gerçek rolü ve emekçilere düşman tabiatı, yığınlar önünde tamamiyle açığa çıkarılıp bu makine felç edilmeksizin, bir devrim olanaksızdır.

* Oligarşik diktatörlük zaman zaman parlamenter ya da yarı-parlamenter faşist biçimler, zaman zaman açık askeri faşist biçimler alıyor. Askeri darbeler kronik bir olguya dönüşüyor.

Yönetici sınıflar ve emperyalizm buna son otuz yıldan beri yapısal bir hal alan ve giderilemeyen derin ekonomik kriz ve siyasi istikrarsızlık nedeniyle ihtiyaç duyuyor.

* Bugünkü rejim parlamenter görünümlü faşist bir asker polis rejimidir; faşist diktatörlüktür.

* * *

Türkiye Devriminin Karakteri:

** Bu soru cevabını, ülkenin somut tarihsel koşullarında, iktisadi ve toplumsal gelişmenin düzeyinde, sınıf ilişkilerinde, proletaryanın gelişme ve örgüt düzeyinde ve bütün bunların uluslararası koşullarla birlikte ele alınmasında bulur.

* Türkiye 19.yüzyıldaki siyasal-hukuksal reformlar ve burjuva demokratik hareketler dışında, birincisi 1908, ikincisi 1920'de olmak üzere iki burjuva devrimi geçirdi. 1920 devrimi burjuva siyasal kadroların ve burjuvazinin iktidarda ağırlığı sağlamalarına yol açtı. Cumhuriyet dönemi boyunca yaşanan evrim kapitalizmin her alanda hakimiyetini, sermayenin iktisadi ve siyasi planda çıplak egemenliğini yarattı.

* Uluslararası mali sermayeyle içiçe geçmiş devlet ve özel tekeller ve ülkede doğrudan faaliyet gösteren uluslararası emperyalist tekeller, üretimin ve sermayenin en büyük bölümünü elinde tutuyor. Tekelleşme (devlet ve özel) oldukça ileri boyutlardadır. Son yıllarda Türkiye, tekelleşme hızı en yüksel ülkeler arasına girmiştir.

Devlet, sanayinin stratejik dallarını, madenciliğin, enerji üretiminin ve bankacılık faaliyetinin en büyük bölümünü elinde tutarak, sadece sanayide değil, ticaret, ulaşım ve tarımda da önemli bir rol oynuyor.

Devlet tekelleri özel tekellerle birlikte sermayenin küçük bir bölümü dışında tamanını elinde tutuyor ya da denetliyor.

* Kapitalizm Türkiye'de nicel ve nitel olarak güçlü bir proletarya, yarı-proleterler, işsizler ile birlikte dev bir emek ordusu yaratmıştır. Ücretli emeğin (proleter, yarı-proleter) yaygın ve geniş çaplı sömürüsü Türkiye'de iktisadi hayata damgasını vuran başlıca olgudur. Temel çelişme emek-sermaye (proletarya-burjuvazi) çelişkisidir. Giderek keskinleşen emek-sermaye çelişkisi, diğer çelişkilerin çözümünü kendisine bağlıyor. Diğer bir deyişle, nüfusun sömürülen kitlelerinin sömürenlere karşı mücadelesi, toplumun iki ana ve uzlaşmaz sınıfını oluşturan proletarya ile burjuvazinin mücadelesi çerçevesinde biçimleniyor.

* Türkiye'de sosyalizm için gerekli asgari sanayi temel mevcuttur.

* Türkiye proletaryasının hedefi iktidardaki gerici burjuvazinin egemenliğini yıkmak, uluslararası mali sermayenin cephesini Türkiye'de yarıp dışına çıkmaktır.

* Bütün bunlar, devrimimizin proleter karakterini, onun bir proleter devrimi olması gerektiğini ortaya koyar. Tarihsel olarak çözümlenmemiş demokratik görevler -siyasi özgürlük, ulusal sorun, yarı-feodal kalıntıların temizlenmesi vb.- doğrudan sermayenin egemenliğinin, büyük burjuvazinin iktidarının yıkılması sorununa, yani bir proleter devrimine bağlanmıştır. Bizde siyasal gericilik, faşizm, ulusal baskı ve yarı-feodal kalıntıların tasfiyesi kapitalist (sermaye) egemenliğin, diğer bir deyişle, büyük burjuvazinin iktidarının tasfiyesi sorunuyla çakışmış, üstüste binmiştir. Yani demokratik görevler, sosyalist görevlerle içiçe geçmiştir. Devrimimiz tamamlanmamış demokratik görevleri de geçerken yerine getiren bir proleter devrimi olacaktır. Bu, devrimimizin, sosyalist ve demokratik mücadelenin birlikte ve aynı anda yürütüldüğü, demokratik görevlerin sosyalist görevlere bağlandığı tek ve aynı süreç olduğunu anlatır.

* Emperyalizmin (uluslararası mali sermayenin) egemenliğine son vermek, iktisadi, mali, siyasi, askeri, diplomatik, kültürel vb. boyunduruğunu tam ve kesin olarak kırmak, uluslararası kapitalist sistemin dışına çıkmak; savaş ve militarizme karşı barış için tutarlı ve etkili savaşım da, bir proleter devrimiyle mümkündür. Diğer

bir deyişle, genel anti-emperyalist, anti-militarist görevlerin tutarlı ve kesin çözümü de doğrudan bir proleter devrimine bağlanmıştır.

* Ülkenin orta gelişmişliği, sosyalizm için gerekli asgari sınai temeli yaratmıştır. Ancak, aynı şekilde, orta gelişmişlik, yani görece gerilik, bizde sosyalizmin inşasının nispeten yavaş, uzun ve sancılı bir süreç olacağını, özel mülkiyetin bir hamlede yok edilemeyeceğini gösterir. Yaygın orta ve küçük mülkiyetin varlığı bunu anlatır.

* Tarihsel olarak çözümlenmemiş demokratik görevler, ulusal sorun, genel anti-emperyalist mücadele, savaşa ve militarizme karşı savaşım, barış için savaşım, kadın sorunu, gençlik sorunu, çevre sorunu vbg. ya doğrudan ve tamamen kapitalizmden kaynaklanan, ya da kapitalizmin, tabiatı nedeniyle çözmediği veya çözmeye muktedir olmadığı sorunlar, proleter devrimin manivelaları olacak, onun toplumsal desteklerini artıracaktır.

* Tarihsel olarak çözümlenmemiş demokratik görevlerin varlığı, devrimimizin proleter karakterini değiştirmez. Tersine, bunlar, proletaryanın daha geniş toplumsal kesimleri daha kolay yanına çekmesini ve kazanmasını sağlayacaktır. Öte yandan, saf devrim ya da saf proleter devrimi yoktur. Örneğin, Ekim Devrimi de, burjuva demokratik devrim tarafından çözümlenmemiş demokratik görevleri geçerken çözümleyen bir proleter devrimi olmuştur.

* Ancak, tarihsel olarak çözümlenmemiş demokratik görevlerin sosyalist görevlerle içiçe geçmesi ve sermayenin iktidarının devrilmesi sorununa bağlanması -bizde, siyasal gericiliğin ve faşizmin temsilcisi iktidardaki burjuvazidir-, demokrasi uğruna savaşımın, demokratik istemlerin gerçekleştirilmesi uğruna savaşımın zorunluluğunu ve önemini karartmaz.

  Demokrasi ya da siyasal özgürlük sorununun (sık sık ve kolayca ortadan kaldırılan nispi haklar ve yığınların devrimci hareketinin yarattığı fiili durumlar 1975-80 dönemi gibi dışta tutulursa) bizde hiçbir zaman çözümlenmemiş olması; ama öte yandan kapitalist gelişmenin bizzat demokratik özlemleri uyandırması, güçlendirmesi; siyasal gericilik ya da faşizm ile demokrasi uğruna yığınsal savaşım arasındaki çatışmayı şiddetlendirmesi bizde demokrasi savaşımının önemini anlatır.

  Kapitalist gelişme ve emek-sermaye çelişkisinin başlıca çelişki olması ve keskinleşmesi demokrasi savaşımının önemini, demokratik özlemleri ve onlar uğruna savaşımı azaltmıyor, tersine artırıyor; ama aynı zamanda bu sorunu, iktidardaki sermayenin devrilmesi, proletarya demokrasisi, proletarya diktatörlüğü sorununa bağlıyor.

  "Demokrasi savaşımı okulunda okumamış olan bir proletarya" sosyalizmi gerçekleştiremez. "Demokrasi olmaksızın sosyalizm olanaksızdır. Çünkü: 1) proletarya demokrasi savaşımı içinde, sosyalist devrime hazırlanmadıkça o devrimi yapamaz; 2) utkun sosyalizm, tam demokrasiyi uygulamaksızın, zaferini pekiştiremez ve insanlığa devletin çözülüp dağılmasını getiremez."

  Komünistler bakımından demokrasi sorunu, "proletaryanın, burjuvazinin devrilmesini ve kendi zaferini hazırlamak üzere, bütün demokratik kurumları ve özlemleri kendi sınıf savaşımında seferber etmesidir."

* Yalnızca emek ile sermaye (proletarya-burjuvazi) arasındaki çelişme değil, aynı zamanda kentin ve kırın geniş emekçi kitleleri ile ülkenin tüm ekonomik ve siyasal yaşamına egemen olan yerli sermaye ve uluslararası mali sermaye (emperyalizm) arasındaki çelişmelerde gittikçe daha fazla keskinleşiyor. Bu nedenle, proleter devrimin toplumsal desteği genişlemektedir; proleter devrimin zaferi yalnızca proleterleri ve kent ve kır yoksullarını değil, fakat devlet ve özel tekeller, yerli ve yabancı sermaye tarafından sömürülen, yıkıma uğratılan kent ve kırın ezilen küçük-burjuva tabakalarını, aydınların ve teknik elemanların büyük bir kısmını da ilgilendirmektedir.

* Kent proletaryası ve kaçınılmaz olarak onu destekleyecek olan kent yoksulları ve kentin sermaye tarafından ezilen ve sömürülen emekçi ve çalışan kitleleri nüfusun çoğunluğunu

oluşturuyorlar. Bu, proleter devrimin kentlerde teminat altında olacağını anlatır. Kapitalist devlet ve sermaye tarafından ezilen ve sömürülen kentin emekçi ve çalışan kitleleri, kapitalist devletin ve sermayenin baskı ve sömürüsünden ancak komünist partisinin önderliği altındaki kent proletaryası tarafından kurtarılabilir. Ve proletarya bu kesimlere önderlik etme, onları ardından sürükleme yeteneğine sahiptir.

* Aynı şekilde, ancak komünist partisinin önderliği altındaki kent proletaryası kırlardaki emekçi kitleleri sermayenin ve büyük toprak sahiplerinin boyunduruğundan kurtarabilir. Kırsal alandaki emekçi kitleler, sermaye ve büyük toprak sahiplerinin boyunduruğunun kırılması için proletaryanın devrimci mücadelesini desteklemek dışında bir yoldan kurtulamazlar.

  a) Tarım proletaryası, kırsal alandaki ücretli işçiler (mevsimlik, göçebe, gündelikçi işçiler). b) Yarı-proleterler veya az topraklı köylüler. c) Küçük köylüler. Kent proletaryasının kendi önderliğinde mücadeleye katmak veya en azından kendi safına çekmek zorunda olduğu kırsal alanın bu emekçi grupları birlikte ele alındığında kırsal nüfusun çoğunluğunu oluştururlar. Bu nedenle proletarya devriminin zaferi, sadece kentlerde değil, kırlarda da güvence altında olacaktır.

* Türkiye son otuz yıldan beri sürekli ve giderilmeyen bir iktisadi kriz ve siyasi istikrarsızlık yaşamaktadır. İç ve dış borçlar olağanüstü artmaktadır ve sistemin kaldıramayacağı noktaya hızla yaklaşmaktadır. İktisadi ve toplumsal ilerlemenin çapıyla siyasi-hukuki rejimin çerçevesi bağdaşmadığından sürekli çatışma halindedir. Diğer bir deyişle, bunalım, zaman zaman nispi olarak azalsa da, yapısal ve süreklidir. Bu yüzden yönetici sınıflar gittikçe daha sert ve açık faşist tedbirlere başvuruyorlar. Fiili durumun yanısıra, yalnızca siyasal ve hukuki alanda 1960'lardan 1980'li yıllara kadarki değişim ve peşpeşe gelen askeri darbeler bunun çarpıcı anlatımıdır.

* Türkiye emperyalizmin zayıf halkalarından biridir. Objektif koşulları bakımından devrime aday ülkelerin ön sıralarında yer alır.

* Devrimimizin ana düşmanları büyük burjuvazi, bürokrat burjuvazi, büyük toprak sahipleri ve emperyalizmdir. Hedef büyük burjuvazi, bürokrat burjuvazi, büyük toprak sahipleri ve uluslararası emperyalist burjuvazinin egemenliğini temsil eden oligarşiyi yıkmaktır.

* Devrimin temel gücü nüfusun yarı-proleter kitlelerini kendine bağlayacak olan proletaryadır. Sanayi proletaryası bütün proleter kitlelerin öncü kesimidir. Kent ve kırın sermaye tarafından sömürülen ve ezilen küçük-burjuva kitleleri ve Kürt ulusal hareketi devrimin yedek gücüdür.

* Kendi bağımsız sınıf hareketini yaratması ve nüfusun yarı-proleter kitlelerini kendine bağlaması gereken proletarya, oligarşi ile işbirliği halinde küçük-burjuvaziyi kazanarak devrimi durdurmaya çalışacak olan orta burjuvaziyi, sosyal-demokrat, liberal vb. partileri tecrit edip, kentin ve kırın sermaye tarafından sömürülen ve ezilen küçük-burjuva kitlelerini yedeğine alarak ya da burjuvaziye yardım edebilecek kesimlerini en azından tarafsızlaştırarak, oligarşinin iktidarını zor kullanarak yıkıp devrimini gerçekleştirmelidir.

* Proletarya kendi hegemonyasında, kendi iktidarını, proletarya diktatörlüğünü amaçlayan bir devrimi hedeflemelidir. Bu diktatörlük işçi emekçi sovyetlerine (işçi emekçi konseyleri) dayanır. Ki bu, işçi sınıfının fikri ve siyasi hegemonyası altında işçi emekçi ittifakını ifade eder. Ancak bu iktidarın paylaşılması anlamına gelmez. "Çünkü proletarya diktatörlüğü, sadece sanayi işçilerinin bütün emekçi kitlelere önderlik edebileceği olgusunun ifadesidir; fakat proletaryanın tek başına egemenliği olmakla, proletarya diktatörlüğü aynı zamanda emekçilerin öncüsü olan proletarya ile sayıca hayli fazla proleter olmayan emekçi tabakalar ve emekçilerin çoğunluğu arasındaki sınıf ittifakının özel bir biçimidir; proletarya diktatörlüğü, kapitalizmin nihai yıkılışı, burjuvazinin direncinin ve restorasyon giri-

şimlerinin tamamiyle bastırılması, sosyalizmin nihai olarak kuruluşu ve sağlamlaşırılması amacını güden bir ittifakın özel biçimidir."

Proletarya diktatörlüğü (devleti) sovyet demokrasisidir. Devrimci porletaryanın hedefi parlamenter ya da demokratik cumhuriyet değil, sovyet cumhuriyeti, sovyet demokrasisi olmalıdır.

İşçi emekçi sovyetleri temeline dayanan sovyet demokrasisi, proletarya demokrasisidir, emekçi yığınların demokrasisidir, sömürücüleri hedef alan bir demokrasidir.

* Türkiye, Marksizmin ve sosyalizmin itibarının yüksek olduğu topraklar arasında yer alıyor. Genel Marksist ve sosyalist fikirler sadece aydınlar arasında değil, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin ileri kesimlerinin küçümsenmeyecek bir bölümüne de ulaşmış, güçlü bir sempati ve destek yaratmıştır.

* Sınıfın diğer sömürülen ve ezilen kitleleri de etkileyen ve harekete geçiren hareketi 1960'lardan beri sahnededir. Eksik olan ileri Marksist teori program ve taktik-siyaset ile donanmış, sınıf zeminine oturmuş ve sınıfın doğrudan desteğine sahip, diğer bir deyişle bilimsel sosyalizm ile işçi hareketinin birliğini ifade eden militan bir işçi partisi ve dolayısıyla işçilerin sosyalist sınıf hareketidir. Gündemdeki acil görev hala budur.

(BİTTİ)

TKP VE ULUSAL SORUN

(Baştarafı s.26'da)

dili ve kültürü üzerindeki yasağın kaldırılması"ndan yana olduğunu açıkladığı tezlerinde, "Kürt halkına kendi dilinde eğitim ve yayın hakkı vb. istemlerin öne sürülmemesi"ni de isteyerek, şimdilik bundan yana olmadığını açıklıyor.

TKP, gerçekte, Türkiye Kürdistanı'ndaki sömürgeci politikaya ve uygulamalara da karşı değildir. Sözgelimi tam bir işgal ordusu olan Kürdistan'daki askeri güçlerin bütünüyle Kürdistan'dan çekilmesinden yana değildir. O "buraya özel olarak gönderilen askeri birlikler çekilmeli" derken bunu anlatıyor. Bununla Kürdistan'a özel olarak askeri birlikler gönderilmesinin "demokrasi"ye uymadığını anlatmış oluyor! Peki özel olarak gönderilmeyenler demokrasiyi uygulamak için mi Kürdistan'da duruyor?

Geriye ne kalıyor? TKP Kürt ulusuna ne vaadediyor?

"Sanayileşme, toprak ve tarım reformu ve Sosyal reformlarla ilgili önlemler saptanırken Doğu ve Güneydoğu Anadolu'ya özel bir önem verilmelidir, bu bölgelere belli ayrıcalıklar tanınmalıdır" (Ulusal Demokrasi Alternatifi Programı)

Bu da, burjuvazinin "kalkınmada öncelikli bölgeler" politikasının, Ecevit'in "ekonomik ve sosyal önlemler saptanırken Doğu ve Güneydoğu'ya öncelik vermek" şeklindeki Kürt sonunu gözlerden gizleme politikasının aynısıdır.

TKP'nin bugünkü tutumunu, devrim cephesinin Kürt sorunu konusundaki bir tutarsızlığı olarak açıklamak büyük yanılgı olacaktır. O, yeni "Atılım"ı ve "Yeni Yol"u ile devrimin, Marksizmin ve enternasyonalizmin kampında olmadığını fazlasıyla anlatıyor.

O, "demokratik yenilenme", "ulusal demokrasi" (burjuva demokrasisi) diyecektir, Marksistler sosyalist devrim, sosyalist demokrasi diyecektir.

O, "tüm iktidar parlamentoda olmalı" diyecek, Marksistler, "tüm iktidar proletaryanın ve emekçi yığınların elinde olmalı" diyecektir.

O, "ulusun birliği" diyecek, enternasyonalistler "iki ulustan işçilerin ve emekçilerin birliği" diyecektir. O, "sınıf işbirliği" diyecek, Marksistler "sınıf mücadelesi" diyecektir.

O, "Türkiye'nin toprak bütünlüğü"nün "muhafaza" edilmesini isteyecek, enternasyonalistler, Kürtlerin özgürlüğünü isteyecektir. Onlar, bütün ulusların, ulusal devletlerini kurma sorununda hak eşitliğinden yanadırlar; devlet kurma ayrıcalığına karşıdırlar. "Yığınların gerçekten demokratik gerçekten sosyalist eğitimini sağlayan" biricik propaganda, işçi sınıfı içinde Kürtlerin özgürlüğünü konu edinen propagandadır. Türk proletaryası ile kardeş Kürt proletaryasının birliğini ancak böyle bir propaganda garanti edebilir. "Ancak böyle bir propaganda eğer", Türkiye, "türdeş olmayan bir uluslar devleti olarak kalacaksa, bu ülkede olanaklı olan en sağlam ulusal barışı ve eğer uluslar için bölünmek sorunu sözkonusu olacaksa, en barışçı bir biçimde (ve proletaryanın savaşımı içinde en zararsız biçimde) ayrı ayrı ulusal devletlere bölünmeyi sağlamada en büyük şansa sahiptir."(Lenin, UKKTH, s.75-76)

Biz kendi yolumuzdan, sınıf savaşımının, sosyalizmin ve enternasyonalizmin yolundan yürüyeceğiz.

TKP ve ulusal sorun

S.METİN

Türkiye devrimci ve işçi hareketi yarım asrı aşkın bir süre teoride ve pratikte burjuva sosyalizminin egemenliğini yaşadı. Bu egemenlik işçi hareketinde burjuva bir işçi politikası olarak görülürken, ulusal sorunda, ezen ulus burjuva milliyetçisi, sosyal-şoven bir tutum olarak yankılandı. Gerçek ki, burjuva sosyalizminin bu etkinliği hala da tam olarak kırılabilmiş değil.

Gerçi, ilki 1960'larda, ikincisi 1974 sonrasında yaşanan iki devrimci yükseliş döneminde, burjuva sosyalizminden sözü edilir bir kopuş yaşandı. Ne ki, burjuva sosyalizmine göre ileri bir adımı temsil eden bu kopuş da, kendisini teoride ve politikada küçük-burjuva sosyalizmi olarak üretmekten öteye gidemedi.

İşte bu durum, bize, teoride ve pratikte burjuva ve küçük-burjuva sosyalizminden her alanda tam ve kesin bir kopuşu gerçekleştirmenin, Türkiye işçi hareketinin tüm sorunlarında Marksizmi egemen kılmanın günümüzün bir sorunu olarak artık kesin bir zorunluluk haline geldiğini anlatır. Bu, işçi hareketinin diğer sorunlarında olduğu gibi, ulusal sorunda da burjuva sosyalizmi ile kararlı bir savaşımı gerekli kılar. Bu yapılmadan, ulusal soruna doğru bir yaklaşım içinde olmak, ulusal hareket karşısında proleter enternasyonalist bir konumda durmak olanaksız olacaktır.

Türkiye'de, ulusal sorunda, asıl tehlikeyi Türk burjuva milliyetçiliği ve sosyal-şovenizmi oluşturuyor. Bu bakımdan da öncelikle ve özellikle Türk şovenizmi ile mücadeleyi başa almak gerekiyor. Günümüzde asıl tehlikeyi oluşturan Türk şovenizmi ile mücadeleyi bir an için unutup, Kürt küçük-burjuva milliyetçiliğiyle çatışmayı öne almak ağır bir yanılgı olacağı gibi nesnel olarak sosyal-şovenizme de kapı aralar.

Türkiye sol hareketinde Kürt ulusal sorunu karşısında burjuva milliyetçisi, sosyal-şoven tavır, eski ve köklü bir gelenektir. Bu gelenek, Kemalizmin, eş deyişle burjuvazinin kuvvetli ideolojik-politik etkisi altında, TKP'nin şahsında şekillenmiştir. Son yirmi yılda, devrimci küçük-burjuva demokrasisinin şahsında, bu burjuva sosyal-şoven gelenekten devrimci bir kopuş yaşanmış olsa da, TKP, kendi geleneğini diğer liberal-reformist akımlarla birlikte sürdüregelmiştir.

*

TKP'nin burjuva milliyetçisi, sosyal-şoven geleneği Şefik Hüsnü TKP'si ile başlar. Eski TKP ile İ.Bilen, H.Kutlu TKP'sini tamamen aynılaştırmak doğru olmaz. Ancak, Şefik Hüsnü TKP'si de bir sosyal devrim partisi değil, oportünist reform partisiydi. Ulusal sorunda da tutarlı ve enternasyonalist değildi, olamadı da.

O'nun zaman zaman teoride, programda Kürt sorununun ve kendi kaderini tayin hakkının sözünü etmesi de bu gerçeği değiştirmiyor. Sözgelimi TKP'nin, Kemalizmin kötü ünlü "müslüman nüfus" teorisinin bir gereği olarak uygulanan, Kürt varlığını inkar ve Kürtlerin Türk ulusu içinde eritilmesi siyasetine bir direnmeyi ifade eden 1925'teki Kürt ayaklanması karşısındaki tutumu, başlıbaşına O'nun burjuva milliyetçisi, sosyal-şoven konumda olduğunu kanıtlayan tipik bir örnektir. Şefik Hüsnü, bu ayaklanmanın başında Şeyh Sait'in duruyor olmasına, bir başka biçimde söylenecek olursa, harekette dini motiflerin kullanılmasına ve feodal öğelerin bulunmasına bakarak, hareketi "Kürtlerin büyük dinci, gerici ayaklanması" (Komintern Organlarındaki Yazı ve Konuşmaları, Aydınlık Yayınları, s.124) olarak niteliyordu. Oysaki ulusal hareketlerde dini motiflerin kullanılması, burjuva öğelerin yanında feodal öğelerin bulunması, özellikle o günün koşullarında, çok sık rastlanan bir olgudur. Gelişmişlik düzeyleri çok farklı olmakla birlikte, Bulgaristan, Yunanistan ve Türk ulusal kurtuluş hareketleri bunun örneğidir. Nesnel koşullardan dolayı burjuva yanının gelişmemişliğine rağmen, ayaklanmanın ulusal bir nitelik taşıdığı ve ulusal bir hareket olduğunu görmek bir yana, O, ayaklanmanın "milliyetçi burjuvaziye Anadolu'nun doğu vilayetlerindeki feodal düzenin kalıntılarını tasfiye etmek için iyi bir fırsat" yarattığını, ne ki burjuvazinin bu fırsatı iyi değerlendiremediğini ve "sadece Kemal hükümetine düşmanca tavır alan bazı feodallere indirilen bir darbe" olarak kaldığını söyleyerek hayıflanıyordu!

Şeyh Sait ayaklanmasını "irticai" bir hareket ve Cumhuriyet Türkiye'sine karşı "feodal düzeni geri getirme" girişimi olarak niteleyen bu sosyal-şoven anlayış, aynı biçimde TKP'nin o dönemdeki yayın organı Orak-Çekiç'de de şiddetli bir tepki halinde dile getiriliyordu.

Orak-Çekiç'de çıkan yazılarda, Türkiye'nin Kemalistlerin önderliğinde "siyasi bağımsızlığı kazandıktan sonra iktisadi ve içtimai inkilap yoluna girdiğini" ve "iki seneden beri bu istikamette büyük adımlarla ilerle"diği, feodallerin bu gelişmeyi "irticai" bir hareketle durdurmaya çalıştığı iddia ediliyordu. Böylesi bir durumda "Marksist" Orak-Çekiç yazarlarının alacağı tavır bellidir! Feodallere ve feodalizme karşı burjuvaziyi ve kapitalizmi desteklemek Öyle ya kapitalizm feodalizme göre ilericidir... Onlar da ilerici olanı destekliyorlardı!

"İrticanın başında Şeyh Sait değil, derebeylik duruyor; irticaya karşı mücadelesinde halk hükümetledir." (Aktaran: M.Tuncay, Türkiye'de Sol Akımlar, s.364) Orak-Çekiç yazarları Kürt halkının boğazlanması karşısında o denli kendilerinden geçiyorlar ki, "Ankara büyük Meclisi'nde müfrit sol burjuvazinin tırnakları kafasına kurun-u vustayı dolamış yobazların gırtlağına yapıştı" diyorlardı. İşçi sınıfı adına hükümete destek telgraf çekiyorlardı (a.g.e. s.364) İşçilere şöyle sesleniyorlardı: "Arkadaş, kara kuvvet bizim de, burjuvazinin de düşmanıdır. Biz her şeyden evvel bu düşmanı yenmeliyiz; burjuvazi ile de ayrıca kozumuzu paylaşırız."

TKP, 1938 Dersim İsyanı karşısında da aynı konumdaydı. Rasim Davas, gerçek adıyla Zeki Baştımar'ın ağzından isyancılar "bir avuç eşkiya" olarak nitelenecek ve Dersim İsyanının "ezilmesi" istenecekti. TKP yine burjuvazinin yanındaydı.

TKP, Kürt sorunu ile kozunu hep paylaştı Kürt ulusunun ayaklanmalarının her bastırılışında TKP "genç Türk burjuvazisi"ni destekledi. Ne ki onunla hiçbir zaman kozunu paylaşmadı. Burjuvazi ile (ve Kemalizmle) bağlarını hiç kesmedi ve burjuva icazetine olan düşkünlüğü sonucu bir dönem sonra tasfiye olup gitti.

Ancak bu gelenek hep sürdü, sürüyor. Bu geleneğin yeni koşullardaki en tipik temsilcisi ise günümüzdeki TKP, yeni adı ile TBKP'dir.

*

1970'lerde "Atılım" yaparak yeniden siyasal arenaya çıkan TKP'nin belgelerine bakılırsa, O'nun Sol Kemalistlikten hiçbir şey yitirmediği ve Kürt sorunu karşısında aynıgeleneği sürdürdüğü görülecektir.

"Türkiye Komünist Partisi, ulusların yazgılarını kendilerinin çizmesi konusundaki, Leninci ilkelere bağlıdır. Memleketimizde yoğun, kaynaşmış yığınlar halinde yaşayan uluslara, ulusal azınlıklara (Kürtlere, Lazlara vb.) tam demokratik, eşit anayasal haklar tanınmalı, bu uluslara kültürlerini geliştirmek olanakları yaratılmalıdır." (TKP '76 Programı, s.45)

Bir başka yerde:

"TKP'nin sorun karşındaki, özellikle Kürt azınlığı hakkındaki tutumu her zaman açık olmuştur. TKP bütün azınlıkların, özellikle Kürt halkının bütün anayasal ve demokratik haklarına kavuşmasını savunagelmiş"tir. (1976 Konferansı Belgeleri, s.134)

1980'den sonraki programlarda - örneğin "'83 Programı", "Barış ve Ulusal Demokrasi Programı", "TBKP Programı" - daha dikkatli ve diplomatik ifadeler kullanılıyor. Bu, özellikle de, "Sol Birlik" içinde çeşitli Kürt partileriyle kurduğu ittifaktan geliyor. Ancak politikada, Kürt sorununun somut olarak ele alındığı belgelerde anlayışının özünün değişmediği, kendi kaderini tayin hakkı sözlerinin bir süs olarak kaldığı görülüyor.

Aradan uzun yıllar geçmesine rağmen Ş.Hüsnü TKP'sinin 1920'lerde söyledikleri 1970'lerde, '80'lerde İ.Bilenlerin, H.Kutluların TKP'sinde aynen yankılanıyor. TKP'ye göre, Kürtler bir "azınlık"tır. Kürt sorunu da "azınlıklar" sorunudur. Sorunun çözümünde ise yine, "eşit anayasal haklar"ın tanınması esastır. O, hiçbir zaman ulusal sorunu, somutta Kürt sorununu, devrimin ve sınıf mücadelesinin tabanına dayalı olarak çözülecek bir sorun olarak koymamıştır. Sorunu burjuva iktidarın niteliğinden bağımsız bir biçimde, bir anayasal sorun olarak, burjuvazinin, burjuva demokrasisinin çözebileceği bir sorun olarak düşünmüş ve buna göre davranmıştır. TKP'nin Kürt sorununda ileri sürdüğü "anayasal haklar" teorisi yeni değildir. Bu teori, II.Enternasyonal oportünistlerinin, özellikle de Avusturyalıların ulusal sorunun anayasal bir sorun olduğu şeklindeki gerici teorisini anıştırıyor. Esasen TKP'den sorunu devrimci tarzda ortaya koymasını beklemek Marksizm ve devrimle alay etmektir. Çünkü TKP bir Sosyal devrim partisi değil, II.Enternasyonal partileri gibi bir sosyal reform partisidir. TKP genel olarak "ulusların yazgılarını kendilerini çizmesinden sözeder. Ne ki bu gerçeklikten kopuk olarak söylenmiş bir söz olarak kalır. O'nun bu konuda "Leninci ilkelere" bağlı olduğu doğru değildir.. Modern revizyonistlerin ve ondan esinlenen TKP'nin dünyanın çeşitli sıcak noktalarında pat-

layan ulusal hareketleri devrimci endişelerle ve içtenlikle savundukları, ulusların kaderlerini tayin hakkının Leninist yorumuna sadık kalarak bu ilkeyi uyguladıkları görülmemiştir. İlginçtir, modern revizyonizm, Eritre, Irak, İran, Türkiye vb. örneklerinde görüldüğü gibi sorunu hep bir "azınlık sorunu" olarak görür ve "demokratik, barışçı ve adil" bir çözüm önerir. Özellikle nüfuz sahibi olduğu ülkelerde (tipik örnek Etopya-Eritre) sorunu böyle uygular. Çünkü Sovyet dış siyasetinin belkemiğini ve UKKTH konusundaki anlayışının özünü ulusal hareketleri yayılmacılığına alet etmek oluşturuyor. Bu nedenle ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı onların ağzında hep koca bir yalana dönüşüyor.

TKP de somut durumdan kopuk olarak UKKTH'ndan sözediyor, ama sıra politikada Kürtlerin kendi kaderini tayin hakkının tanınmasına gelince "eşit anayasal haklar" deyip sorunun özünden kaçıyor. Onun Kürt sorununu "azınlık sorunu" olarak koyması maksatlıdır. Bu ona kolaylık sağlıyor. Çünkü sorun böyle konunca Kürt ulusuna "ulusal kültürel özerklik" planını dayatması kolay olacaktır. TKP Sovyet modern revizyonistlerinin Irak Baas gericiliği eliyle Irak Kürtlerine, Etopya hükümeti aracılığıyla Eritrelilere dayatmaya çalıştığı "ulusal kültürel özerklik" ya da toprak bütünlüğü muhafaza edilerek Etopya'ya bağlı "özerk Eritre" şeklinde planını Türkiye Kürdistanı'na da uygulamak istiyor.
yor.

Geçmişte, Marksist tümcelerin arkasına saklanarak Kürtlerin kendi kaderini tayin hakkı üzerinde "hukuki" cambazlıklar yapan TKP, bugün daha açık konuşmaktadır. Konuştuklarını ise sömürgeci burjuvazinin duymasını istemektedir. "Kürt sorunu, Türkiye'nin toprak bütünlüğü muhafaza edilerek adil ve barışçıl yollardan çözülmelidir." TKP ile TİP'in birleştiklerini açıkladıkları Brüksel toplantısında dile getirilen bu sözlerde her hangi bir yenilik yoktur. Yenilik, sadece TKP'nin geçmişte nispeten kapalı söylediklerini bugün gizlemeye gerek duymaksızın açık söylemesidir.

TKP, geçmişte, Kürt ulusal hareketine ve Kürtlerin özgürlüğü istemine sözde "Kürt ve Türk emekçilerinin birliği"ne zarar vereceği gerekçesiyle karşı çıkıyordu. Ve "Kürtlere özgürlük" şiarını "bölücü" ve "ayrılıkçı" buluyordu. Aynı tutum sürüyor. Ancak bu kez farklı bir gerekçesi var: "Gerek sınıf savaşı"nın diyor TKP, "ve gerekse ulusal kurtuluş hareketleri"nin "stratejileri", "bugünkü dünya koşullarına, ortaya çıkan yeni duruma, yeni bir nükleer savaş tehlikesi"ne göre ayarlanmalıdır! Zira "herhangi bir devrimci patlama insanlığı yokedecek termonükleer bir dünya savaşına dönüşe"bilir! Dahası var, "ayrılıkçı" bir Kürt hareketi Türkiye'nin toprak bütünlüğü"nün "muhafaza" edilmesini olanaksız kılacağı gibi, "Özal ve Evren dışında" ki "demokrasi" güçleriyle işçilerin birliğine zarar verecektir. "Oysaki" diyor TKP, bugün "komünistler artık eskiden olduğu gibi, sosyal-sınıf f çıkarlarının önemli ölçüde birbirine denk düşmesini öngören bir bağlaşıklık anlayışı ile ilerleyemezler." Sorun da artık, eskiden olduğu gibi sadece "sınıfın birliği"ni kurmak değildir! "Halkımıza ve ülkemizin ulusal çıkarlarına ihanet eden bir avuç güç dışında geniş güçler"in "birliği"ni kurmaktır! "Kurtuluş savaşı dönemindekine benzer... tarihsel sentez" oluşturmak zorunludur! Zira TKP'ye göre, "ülkemizin ulusal çıkarları", savaş gibi, "demokrasi güçlerinin (TKP ve sol güçler+DYP, SHP, DSP, RP) birliği"ne zarar veren "ayrılıkçı" Kürt hareketi gibi ulusal bir felaketle karşı karşıyadır! "Ulusal felaketler ancak ulusal çapta uyanışla, tüm diri güçlerin birliği ile önlenebilir" (7.Plenum, Şubat '87) Türkiye'nin ulusal çıkarlarının tehlikeye girmesinin önlenmesi, daha açık bir söyleyişle, "ulusal ekonomiye, ekonomik kalkınmaya katkısı olan küçük ve büyük sanayici iş adamlarının çıkarları"nı, "kapitalist üretimi sekteye uğratacak, dolayısıyla ekonomiyi işlemez duruma sokacak" girişimlerden kaçınmasıve tabii ki, "Türkiye'nin toprak bütünlüğü"nün "muhafaza" edilmesi için, işçi sınıfına "dar sınıf çıkarları"nı bir yana bırakıp sermaye sınıfıyla işbirliğine girmesini salık veriyor.
TKP, bir "ulusal ekonomi... ulusal çıkarlar... ulusal demokrasi... ulusal felaketler..."dir tutturmuş gidiyor.

Bugün sosyalizmi hedeflemediğine ve bugünkü kapitalist ekonomiyi veri aldığına göre, TKP'nin sözünü ettiği "ulusal ekonomi" hangi ekonomidir? Hangi sınıfın ya da sınıfların damgasını taşıyor? Bu ekonomi işçi sınıfını ücretli kölelik koşullarında tutan ve yanısıra da Kürdistanı sömüren, uluslararası mali sermayeye bağımlılığıyla karakterize olan bugünkü kapitalist Türkiye ekonomisi değil midir?

Türkiye'de Türk ulusundan başka bir de Kürt ulusu yaşamaktadır. O halde, TKP, hangi sınıfın ya da ulusun "ulusal çıkarları"nı savunmaktadır.

TKP, "ulusal demokrasi"den sözediyor. "Yeni bir toplumsal düzeni" hedeflemediğine, tersine kendisine hedef olarak cumhuriyet Türkiyesini "demokratikleştirme"yi seçtiğine göre, TKP, Türk ulusunun damgasını taşıyan bugünkü sınıflı devleti savunmuş olmuyor mu? Ve bugünkü

sınıflı devletin (TC) sınırları zora dayanılarak çizilmemiş midir? Kürt ulusunun bu sınırlar (misak-ı milli) içinde, ulusal devletini kurma hakkı zora dayanılarak engellenmemiş midir?

"Ulusal felaketler", diyor TKP. En büyük "ulusal felaket"lerden biri Kürt ulusunun bugünkü Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırları içinde zorla tutulması değil midir? TKP bağımsız devlet kurma hakkının sadece Türk ulusunun tekelinde olduğunu mu iddia ediyor? Ya da, TKP Kürt ulusunun kendi ulusal devletini kurma hakkı da dahil, kendi geleceğini belirlemesinden yana mıdır? TKP, Kürt ulusunu kendi kaderini tayin etme hakkını zora başvurarak inkar eden burjuvazinin yanında mıdır, karşısında mıdır?

TKP, biz "ulusal bir partiyiz" diyor. Türkiye'de iki ulus vardır. TKP hangi ulusun partisidir? Nereden bakılırsa bakılsın TKP, gerçekte "ulusal" burjuva bir partidir. Cumhuriyet Türkiyesinin çıkarlarını savunmaktadır.

Besbelli ki, işçi sınıfına ilişkin politikası sınıf işbirliği olanların, Kürt sorunu konusundakitutumu da buna göre olacaktır; Kürt ulusal hareketi karşısında kendi burjuvazisi ile birlikte olmak...

TKP'nin giderek daha geniş çevrelerce dile getirilen ve silahlı biçimler alarak gelişen Kürt hareketine devlet terörü uygulanmasına karşı olduğu yollu sözlerini de ihtiyatla karşılamalı. Zira O'nun genel olarak şiddete karşı olduğu, Kürt sorununun "askeri operasyonlarla çözülemeyeceği", "adil, demokratik ve barışçı" yollarla çözülmesi gerektiği şeklindeki açıklamaları şartlıdır ve demagojiktir. TKP unutturmaya çalışıyor, ama tarih unutturmuyor. "Ulusal azınlıklar üzerindeki baskılara karşı" olduğunu söyleyen Bilenlerin, Baştımarların, Şeyh Sait ve Dersim isyanı sırasındaki "askeri operasyonlar"ı ateşli bir biçimde savundukları, Kürt sorunu karşısında tastamam sömürgeci bir zihniyete sahip olan Ecevit'in Kıbrıs'a yönelik sözde barış hareketi (Kıbrıs'ın işgali) sırasında TKP'nin işçi sınıfını bu işgali destekleme (maddi destek dahil) tutumu takındığı biliniyor.

Sovyet modern revizyonistlerinin "barışçı yollar", "şiddet ve kuvvet kullanımının reddi" gibi sözlerine rağmen, dünyanın sıcak bölgelerinde, gerektiğinde doğrudan ya da dolaylı silahlı müdahalelerde bulundukları da biliniyor. Irak ve İran'lı Kürtlerin üzerine yağdırılan, mazlum Eritre'ye fırlatılan kimyasal silahların ~~sovyet~~ patentli olduğu da... Bu nedenle, ilerde TKP'nin, Ortadoğu'da Sovyetler Birliği'nin bölgesel çıkarlarını tehlikeye sokacak, güç dengelerini bozacak ve Türkiye'nin toprak bütünlüğüne zarar verecek "ayrılıkçı" bir Kürt hareketi karşısında uygulanacak "askeri" bir "operasyon"u desteklediğine tanık olunursa hiç şaşmamak gerekir. Devrimin arefesinde Kürtlerin özerkliğini tanıyacağını söyleyip, gerici rejimini sağlama alınca da, İran Kürdistanı'na saldıran Humeyni gericiliğini destekleyen TKP'nin "kardeş partisi" TUDEH'in sosyal-şoven tutumu henüz taze bir anıdır. Kaldı ki, TKP daha şimdiden savunduklarıyla, örneğin "kuşkusuz PKK'nın şiddet eylemlerine karşıyız" sözleriyle bu konuda burjuvaziye teminat da veriyor. Kuşku yok ki TKP, bu sözleriyle PKK'nın onaylanamaz kimi eylemlerini değil, esasen, Kürtlerin Türkiye'nin toprak bütünlüğünü tehdit edecek "ayrılıkçı" herhangi bir hareketine karşı tavır alabileceğini anlatmaya çalışıyor.

Çünkü TKP aslında, Türkiye'de ulusal, özerk, bağımsız bir devlet kurma hakkının sadece Türklerin tekelinde olduğu anlayışına sahiptir. TKP genel sekreteri Haydar Kutlu'nun Brüksel'de TİP'le birlik kararını açıkladığı toplantıda Güneş Gazetesi muhabirine yaptığı açıklamalar bunu gösteriyor. Kutlu, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkından yana olduklarını açıkladıktan sonra Güneş gazetesi muhabirine şunları söylüyor. Güneş gazetesi muhabiri soruyor:

"Ama bu iki hareketin (PKK ve ASALA kastediliyor) gayesi Türkiye'den toprak istemede birleşiyor. Bu konuda ne diyorsunuz?"

Kutlu yanıtlıyor "Ulusal azınlıklar dediğimiz zaman, toprak sorunundan (siz bunu ayrı devlet kurma hakkı anlayın-b.n.) söz etmiyoruz... Şunu kabul etmeliyiz: Türkiye'nin toprak bütünlüğü, sınırları elbet korunmalıdır." H.Kutlu'nun sözleri yorum gerektirmiyor.

TKP'nin "ulusal kültürünün korunması"ndan yana olduğunu açıklaması da onun hangi konumda olduğunu gösteren bir başka örnektir. Şöyle ki; "ulusal kültür" kavramını, gerçek anlamıyla egemen kültür yani burjuva kültürdür. Öte yandan, Türkiye'de iki ulus vardır: Türk ve Kürt ulusu. Türk ulusu egemen, Kürt ulusu ise ezilen ulustur. O halde TKP hangi ulusun kültüründen yanadır? Egemen kültür Türk kültürü değil midir? "Ulusal kültürün korunması"ndan yana olduğunu söyleyen TKP, bu açıklamasıyla egemen kültürden ve onun korunmasından yana olduğunu da söylemiş olmuyor mu?

Burjuvazinin kültür politikasının, "Kürt dili ve kültürünün yasaklanması", "Kürt halkının kendi dilinde eğitim ve yayın hakkı"nın tanınmaması, Kürtlerin zora dayalı asimilasyon politikasıyla Türk varlığı içinde eritilmesini de kapsadığı biliniyor. TKP 7.Plenumunda "Kürt

(Devamı s.22'de)

İZMİR

FABRİKALAR, MAKİNALAR BİZİM...

Aliağa yöresinde sıhhigaz, boru, kütük demir üreten bir çelik fabrikasında çalışan TKİH taraftarıyım.

Fabrikanın inşaatına 1982 sonlarında başlanmış, 1986'nın ortalarında faaliyete geçmiş, yaklaşık bir buçuk yıldan bu yana iki dev ocakla üretim yapıyor. Ayrıca, aynı sahadaki oksijen fabrikası ve boru imalat fabrikası da aynı kuruluşa aittir.

12 Eylülde hakim sınıflar tarafından harekete geçirilen ordu, özgürlük ve sosyalizm için mücadele edenleri kurşunladı, işkencede öldürdü ya da zindanlara doldurdu. Hakları elinden alınan işçiler, sendikasız, grevsiz, elikolu bağlı sessiz bir yığına dönüştürüldü. Bu dönemde patronlar muazzam karlar elde ettiler. Kapitalistler, generaller, Özal hep birlikte aynı düzeni sürdürmeye çalışıyorlar.

İşgücünü çok düşük bir ücretle satın alıp işçinin sırtından korkunç karlar elde eden holdingleşmiş kuruluşlardan biri de bu demir çelik fabrikasıdır. Türkiye'de toplam ondan fazla ilde çeşitli biçimlerde metal üretimi yapıyor.

Fabrikamızda 400'ün üzerinde işçi çalışıyor. Üretimin başladığı tarihten sonra, fabrikada biri reformist diğeri ise tam işverenden yana iki sendika çekişmiş. Otomobil-İş beceriksizliği nedeniyle başarılı olamadığı gibi, Otomobil-İş'ten yana olan işçiler işten atılmış. Ama Otomobil-İş hiçbir şey yapmamış. En son 30.10.-1987'de gerici, işverenden yana olan Türk Metal Sendikası yetkiyi almış bulunuyor. Ancak daha sözleşme yapılmadı, ne zaman yapılacağını da kimse bilmiyor.

Fabrikada çalışma sistemi vardiyalıdır. İşçilerin büyük kısmı asgari ücretle çalışıyor. Gece vardiyası zammı verilmiyor. Fabrikadan çıkan zehirli dumanı sindirecek bacalar yok. İşçi servisi düzenli yapılmıyor. Yemekler bildiğinizden daha kötü çıkıyor. İşyeri emniyet teşkilatı sıfır düzeyde. İşyerinde ocak ve potalardan sıçrayan ve patlayan dökümle her gün işçiler yanıyor veya sakat kalıyor. Viziteye çıkan işçiye istirahat verilmiyor, tehdit ediliyor. Böylesi kötü ve tehlikeli şartlar altında çalışan işçilerin çoğu asgari ücretle çalıştırılıyor. Fabrika işçileri üzerinde özel bir baskı ve denetim de cabası. Üretimin her gün yüzde yüzün üzerinde olmasını istiyorlar. Fabrikanın günlük geliri 500 milyon civarında. Bu korkunç sermaye birikiminin sahipleri olan kapitalist beyler, işçilere her türlü baskıyı yapıyor, onların hep aç kalıp kendilerine köle ve muhtaç olmaları için elinden geleni ardlarına koymuyorlar.

Ama onlar ne yaparlarsa yapsınlar, fabrikaların, makinaların sadece geçici sahipleridirler. Çünkü fabrikalar, makinalar bizim. Proleterlerin, emeğini veren, ter döken insanların, işçilerin fabrikaları, makinalarıdır. Bundan kuşkumuz yok. Çünkü oluktan akan tazyikli bir su nasıl bir değirmenin taşını çeviriyor, onu harekete geçiriyorsa, biz işçiler de dünyanın çarklarını çeviriyoruz. İşte hayatı yaratan ve yok eden, devrimin asıl güçleri biziz. Bunu görmeyen ve anlamayan ya deli olmalı ya da kör olmalı. Başka izah tarzı yok. İşte bizler Türkiye'de bu çarkların tek sahibiyiz.

Türkiye hızla değişiyor. Kapitalizm gelişiyor. Sosyalist devrim gündeme geliyor. Bu sınıf mücadelesinin yeni bir aşamaya girmesi demektir. Son yirmi yılda, MDD'den, Mao'dan esinlenen çabalar bir yanıyla boşa harcandı. Popülist düşünce ve pratiği aşmayan akımlar başarısız kalmaya mahkumdurlar. Bir grup TKİH ve TDKP yöneticisi tarafından hazırlanan "Yakın Geçmişe Genel Bir Bakış" ve "Platform Taslağı" bu bakımdan ileri bir adımı temsil ediyor. Ardından çıkan "Ekim" adlı gazetemizde bu adımı pekiştirmiştir. Türkiye'de artık ihtilalci bir işçi partisinin, komünist partisinin ve onun sağlam kalıcı kadrolarının oluşacağına inancımız sonsuzdur.

24.11.1987
A.ÇAKMAK

H. Fırat

Küçük-burjuva Popülizmi ve Proleter Sosyalizmi

TDKP - LENİNİST KANAT

`Reel sosyalizm´de neler oluyor?

T.GÖKER

Kapitalist sistem, yeni bir ekonomik kriz ile boğuşurken, proletarya ve halklar dünyanın çeşitli alanlarındaki direnişleri ile, dünya devriminin gelişimine yeni olanaklar sunmaktadır. Bu sadece, bilinen emperyalist-kapitalist ülkelere de özgü değildir.

Bugün artık, "reel sosyalizm" olarak sunulan bürokrat tekelci burjuvazinin egemen olduğu ülkelerde de, proletaryanın grev ve direniş eylemlerine şahit olunmaktadır. Her geçen gün, "reel sosyalizm"in gerçek içeriğinin anlaşılmasına, kapitalizmin bütün hastalıkları ile içiçe olduğuna şahit olunmaktadır. Son zamanlarda, basına yansıyan bilgiler, "reel sosyalizm"in derin bir ekonomik kriz içinde olduğunu, ve ciddi politik krize doğru yol alındığını göstermektedir.

Marksizm-Leninizm, proletaryanın dünya görüşüdür; dünyayı devrimci bir temelde yorumlama ve değiştirmenin bilimidir. Ondan her uzaklaşma, ideolojik alanda burjuva ideolojisine, ekonomik-toplumsal alanda ise kapitalizme açılan bir kapıdır.

Sovyet revizyonizmi, Kruşçev önderliğinde 20.Kongreden sonra, bütün ana çizgileri ile dışa vurduğunda, küçük bir azınlık da olsalar, Marksist-Leninistlerin tepkisine neden oldu. Ortaya atılan tezlerin sosyalizmin kazanımlarını yok etme ile, kapitalizme dönme ile sonuçlanacağını açıkladılar. Tarihsel gelişme, somut olaylar, bilimsel teorik yaklaşımın ürünü bu öngörüyü doğruladı. Bugün, Sovyetler Birliği ve diğer Doğu Avrupa ülkeleri Marksizm-Leninizmden uzaklaşmanın, kapitalizme teslim olmanın sonuçları ile boğuşmaktadır. Kapitalizmin her türlü hastalığını bu ülkelerde görmek olanaklıdır ve önümüzdeki dönem, bu ülkelerin özgün yapılarıyla da birleşerek, sert sınıf çatışmalarına şahit olacaktır.

Kapitalizmin plansız, anarşik, rekabete ve kâra dayalı pazar ekonomisi, şimdi "reel sosyalizm" denilen ülkelerde, sözde ekonomik krize çözüm olarak uygulamaya konmaktadır. Yıllar önce, Macaristan'da uygulanmaya konulan kapitalist reform programı, Gorbaçov ile birlikte, SSCB ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinde meşru zemine oturtularak yaşama geçirilmeye çalışılıyor.

Bürokrat burjuvazinin, uluslararası kapitalist sistemle bütünleşme ve egemen sınıfın hareket olanağını sınırlayan merkezi yapının gevşetilmesi demek olan ekonomik ve politik reform programları, kısa sürede meyvelerini vermeye başladı. Birikmiş sorunlara burjuva-kapitalist özlü yeni önlemlerin de eklenmesiyle, proletarya grevlerle, direnişlerle, yasa-dışı sokak gösterileri ile bu uygulamalara karşı tepkisini dile getirmektedir.

"Reel sosyalizm"in en zayıf halkalarından biri olan Polonya'da, yetkililerin de açıkça itiraf ettikleri gibi, ekonomi iflasın eşiğinde bulunuyor. Bunun bir sonucu olarak, temel gıda maddelerine %110'a varan oranlarda zamlar yapılacağı; yabancı sermayenin daha fazla gelmesi için önlemler alınacağı; ücretlerin dondurulacağı ve harcamaların 1/3'ünün sübvansiyonlara gitmesinin engelleneceği açıklandı. Polonya'nın yabancı banka ve mali kuruluşlara borcu 36 milyar dolar ve enflasyon %20 civarında bulunuyor.

Polonya'da '80'li yılların başında, büyük ayaklanma ve direnişlere yol açan politik kriz olgusu ise, etkisini kaybetmiş değil. Askeri darbe ve dipçik zoru ile sağlanan kısmi politik istikrar her an tekrar bozulabilir.

Diğer yandan, Romanya'da yığınların hoşnutsuzluğu her geçen gün artıyor ve eylemlerde ifadesini buluyor. Temel gıda maddelerindeki darlık, bunun getirdiği kuyruklar, karaborsa, enerji krizi bu ülkede günlük olağan manzarayı oluşturuyor, yığınların hoşnutsuzluğunu körüklüyor. Ülke yöneticileri yeni bir ekonomik reform programı uygulamanın kaçınılmaz olduğunu açıklıyorlar.

16 Kasımda Brasov kentinde, traktör ve kamyon fabrikasından 5 bin kadar işçi, yerel seçimler için oy kullanmaya getirilirken büyük olaylar çıktı. Adeta küçük bir ayaklanma yaşandı. Ağırlaşan yaşam koşullarını protesto eden göstericiler, belediye binasını basarak belgeleri ateşe verdiler, yerel parti bürosunu basarak Çavuşesku'nun resimlerini yırtarak sokaklara fırlattılar, polislerle çatıştılar. Burjuva basına yansıyan sınırlı bilgilere göre, çatışmada iki polis ve bazı siviller öldü, çok sayıda da yaralı var. Bu olaylar üzerine zor durumda kalan yöneticiler partinin ulusal kongresinin toplantısını bir hafta ertelemek zorunda kaldılar.

Bir zamanlar batılı emperyalistlerin, Sovyet ve Çinli revizyonistlerin örnek sosyalizm olarak sundukları, övdükleri

Tito'nun Yugoslavya'sı ekonomik olarak iflasın, politik olarak ise bir krizin eşiğinde bulunmaktadır. İMF talimatları ile yönetilen ve kapitalizmin bütün hastalıklarının yaşandığı bu ülkede, enflasyon %140, işsizlik %17 dolaylarında bulunuyor. Yetkililer, 24 Ocak benzeri bir ekonomik programın uygulanmaya konacağını, ücretlerin dondurulacağını açıkladılar.

Ücretlerin dondurulacağının açıklanması ise, geniş işçi yığınlarında sert tepkilere neden oldu. Basına yansıyan bilgilere göre, 1987 yılı içinde, düşük ücretleri ve ağır yaşam koşullarını protesto etmek için 150 binden fazla işçi yaklaşık 1000 grev yaptı. Son bir haftalık sürede ise, uygulamaya konmak istenen ekonomik programı protesto etmek için, 11 bin kişi greve çıktı. Yugoslav basını, son grev dalgasının, İkinci Dünya Savaşından bu yana en büyük protesto eylemleri olduğunu yazmaktadır.

Ezilen bir ulus olan Arnavutların yaşadığı Kosova bölgesi ise, her an patlamaya hazır bir barut fıçısı durumunda. Kosovalı Arnavutlar, ulusal hakları için yıllardır yığınsal eylemlerde bulunuyorlar. Son olarak, Yugoslav yönetimi, buradaki huzursuzlukları bastırmak için özel eğitilmiş polis birlikleri göndermek zorunda kaldı.

"Reel sosyalist" ülkeler içinde kapitalist pazar ekonomisini ilk önce hayata geçirme ününe sahip Macaristan'da ise, enflasyon, işsizlik, büyüme hızındaki düşme, ticaret açığı, konut sorunu günün sorunları niteliğindedir. Macaristan yetkilileri, yeni yılla birlikte, yeni vergi türlerinin, bazı mallara %18'e varan oranlarda zamların uygulanmaya konulacağını açıklamaktadırlar.

Bütün bunlar göstermektedir ki, "reel sosyalizm"in örneği olarak sunulan ülkeler, proletaryanın iktidarda olduğu sosyalist ülkeler değil ayrıcalıklı ve egemen sınıf olan bürokrat burjuvazinin iktidarda olduğu, kapitalist sistemle sadece özde değil, somut uygulamalarda da bütünleşmiş ülkeler durumundadır. Uluslararası kapitalist sistemin içinde bulunduğu bunalım bu ülkeleri de derinden etkilemektedir. Bu ülkeler milyarlarca dolar dış borçla, uluslararası emperyalist mali kuruluşlarla ilişkileri ile vb. uluslararası kapitalist sistemin birer parçaları haline gelmektedirler.

"Kemer sıkma" politikaları, zamlar, işsizlik, enflasyon, kuyruklar, alkolizm, kar getirmeyen işletmelerin tasfiyesi vb, bütün uygulamalar ve sonuçları sadece, artık bilinen kapitalist ülkelerde raslanılan olgular değildir. Artık bu tür uygulamalar ve sonuçlar "reel sosyalizm"in de uygulamaları ve sonuçları haline gelmiştir. Çünkü, bu ülkeler, sosyalist üretimin amacı olan toplumun maddi ve kültürel gereksinimlerini değil, karı temel alan bir politika izlemektedir.

Bugün burjuvazi, gerek Sovyetler Birliği'ndeki gerek Doğu Avrupa ülkelerindeki, gerekse de, Çin'deki gelişmelerden hareketle büyük bir sevinç duymakta ve bunları sosyalizmin, Marksizm-Leninizmin iflası olarak lanse etmektedir. Böylece sosyalizmi gözden düşürmeye, işçi ve emekçilerin sosyalizme olan inançlarını kırmaya, onları, kapitalist köleliğin kader olduğuna inandırmaya ve mücadeleden alıkoymaya çalışmaktadır.

OKUYUCULARA

Haber ve yazılarınızı bekliyoruz. Bize sürekli yazın.

Mektuplarınızda kimliğinizi açığa vuran, saklı kalması gereken bilgilere yer vermemelisiniz!

DÜZELTME

2.sayımızda bazı dizgi hataları olmuştur. Düzeltir, özür dileriz.

Sayfa:11, sütun:2, 10 ve 11.satırdaki "saptırıyorlardı" kelimesi, "saptıyorlardı" olacak.

Yine aynı sayfa, aynı sütun, sondan ikinci satırdaki "ağılamalıdır" kelimesi "aşağılamalıdır" olacak.

Sayfa:36, sütun:1, birinci paragraf "Bu 8 Kasım Arnavutluk Emek Partisi'nin kuruluşunun 46., 29 Kasım ise Arnavutluk'un faşist işgalden kurtuluşunun 43.yıldönümüdür" olacak.

Sayfa:38, sütun:2, 19 ile 20.satırlar arasında yer alması gereken şu satırlar atlanmıştır: "reformizminin temsilciliği rolüne soyunuyor. TBKP, yeni programı ve politikaları ile, devrimci muhalefeti"

ÖĞRENCİLER VE SOSYALİZM

(Baştarafı s.32'de)

güçlerden etkilenmesi, aydın özelliği gereği bilimsel olana, ileri olana yatkınlığı, onu kavrama kabiliyeti.

Bunların yanısıra aydınlar hayat tarzı itibariyle küçük-burjuvaziyi andırırlar. Kollektif değil, bireyci, örgütlü ve disiplinli çalışmaya karşıt eğilimler taşırlar.

GENÇLİK SOSYALİZME!

Sosyalist hareket öğrencilerin artan önemini tabii ki yadsıyamaz. Orada kendine sayıca pek az ama onlarsız edemeyeceği, bilimin taşıyıcısı proletaryanın aydınlarının yanısıra, güçlü bir kitlevi destek de aramalıdır.

İkincisi, iktidara yürüyen proletarya öğrenci hareketinde, aynı hedefe -burjuva iktidara vuran, anti-faşist, anti-emperyalist demokratik öz taşıyan militan bir müttefiki de bulacaktır.

Üçüncü olarak, geniş öğrenci yığınlarının yürüteceği akademik mücadele desteklenmesi, ufkunun ve tabanının genişletilmesi gereken bir başka müttefikdir.(**)

** Akademik istemler nasıl ele alınmalı, ufuk nasıl genişletilmelidir?

Bilimin ve üniversitelerin özgürlüğünün ancak sosyalizmde mümkün olduğunu; kapitalizmin-paranın gücünün, siyasal müdahale ve baskıların en "özerk", "demokratik" üniversitelerde bile özgürlüğü boğduğunu, biçimsel hale getirdiğini -nasıl ki her alanda olduğu gibi öğrenimde de fırsat eşitliğini biçimsel, boş laf haline getiriyorsa- anlatabilmeliyiz.

Kapitalizmin bilimsel-teknik-kültürel gelişmeyi insanlığın ihtiyaçları ve yararına değil, sadece kendi kar amacına tabi kıldığını ve böylelikle tarihi olarak gelişmesini engellediğini anlatabilmeliyiz. Sadece silah teknolojisinde bilimin diğer alanlara göre hızlı gelişmesi ve aydınların ne için kullanıldığı bile anlamlıdır. Türkiye'deki 12 Eylül sonrası bilinçli kültürel yıkım ve türedi aydınların toplumu zehirlemeleri, bayağılık, lumpenleşme anlamlıdır.

İşte bu yönüyle şiarımız; "gerçek aydınlar kapitalizme karşı durmalı, işçi sınıfını, sosyalizmi desteklemeli" olmalıdır.

Bu gerçekler teoride açık olduğu kadar, pratikte de kanıtlanmıştır. Öğrencilere, kelimenin dar anlamıyla küçük-burjuva veya öğrenci olarak öğrenci" etiketi yapıştırıp işin içinden sıyrılmak sosyal ve siyasal olguları değil, bu tez sahiplerinin bilgisizliğini ya da kendi konumlarını yansıtmaktadır.

Sosyalist öğrenciler, ideolojik mücadelede, propaganda da ne kadar yetkinleşirse, pratikte ne kadar insiyatifi alırlarsa, ve en önemlisi sosyalist işçi hareketi gücünü ne kadar ortaya koyarsa yukarıdaki görevler de o ölçüde yerine getirilmiş olacaktır. Hemen belirtelim ki, ülkemizde öğrenci hareketinin en büyük talihsizliği siyasi arenada devrimci sosyalist bir işçi hareketinin ve bunun gençlik içindeki kolunun yokluğudur. Bu nedenle kimileri geçmiş siyasal tecrübeyi teori mertebesine çıkarma cesaretini gösterebiliyorlar.

Komünistler, öğrenciler içinde "gençlik sosyalizme" şiarını yayarlarken, diğer siyasi kümelerle sınır çizgilerini netleştirirken, mesleki-akademik harekete, onun tutarlılığına ve birliğine azami ilgiyi göstermeyi bilecektir.

Gençliğin dinamizminden, radikalizminden korkan, onu teskin etmeye, bayat "provokasyon" demagojisiyle bastırmaya çalışan reformistlere ve sosyalist maskeli revizyonistlere (sosyal-reformistlere), siyasal uzlaşmacılara hayat hakkı tanımamak başta gelen görevdir.

Anti-faşist, anti-emperyalist demokratik özlü yaygın ve geleneksel gençlik hareketi ile, siyasal eylemimizi o düzeyle sınırlamaksızın, küçük-burjuva akımların (küçük-burjuva sosyalizmi) biçimde maceracı, politik olarak reformist zayıflıklarını açığa çıkararak, onların sosyalist görünüme bürünmelerine izin vermeyip, ideolojik mücadeleyi canlı tutarak, somut meselelerde ortak hareket edecek veya destekleyeceğiz. Bu tür grupların öğrenci gençlikte daha bir dönem güçlü olacağı ne kadar gerçekse, durumun komünistlerin lehine değişebileceği, bu işe bu günden sarılmamız gerektiği de bir gerçek.

*

ANILARI MÜCADELEMİZDE YAŞIYOR

ERDAL EREN:

(TDKP üyesi, 13.12.1980)

Ölüm üstüne adım adım geldi, O devleşti!

Daha 18 yaşında idam edilirken, devrim sloganları haykırıyordu.

İşte son mektubu: Fedakarlığın, direncin, umudun, inancın, yaşama bağlılığın ve hatta ipe giderken şaka yapabilmenin canlı bir örneği.

"Sevgili annem, babam ve kardeşlerim!...

"...Şu anda ne durumda olacağınızı tahmin ediyorum. Ama çok açıklıkla söylüyorum ki, benim moralim çok iyi ve ölümden korkum yok. Çok büyük bir ihtimalle bu işin ölümle sonuçlanacağını çok iyi biliyorum. Buna rağmen korkuya, karamsarlığa, yılgınlığa kapılmıyorum ve devrimci olduğum, mücadeleye katıldığım için onur duyuyorum.

"Cezaevinde ... o kadar aşağılık, o kadar canice şeyler gördüm ki, bu günlerde yaşamak bir işkence haline geldi. Böyle bir durumda insanın intahar ederek yaşamına son vermesi işten bile değildir. Ancak, ben bu durumda irademi kullanarak, ne pahasına olursa olsun yaşamımı sürdürdüm. Hem de ilerde bir gün öldürüleceğimi bile bile. Sizlerle bunları anlatmamın nedeni; yaşamaktan bıktığım, ya da meselenin önemini, ciddiyetini kavrayamadığım gibi yanlış bir düşünceye kapılmamanız içindir.

"...Şunu bilmenizi ve kabul etmeniniz isterim ki, sizin binlerce evladınız var. Bunlardan daha niceleri katledilecek, yaşamlarını yitirecekler, ama yok olmayacaklar. Mücadele devam edecek ve onlar mücadele alanlarında yaşayacaklar.

"...Zavallı ve çaresiz biriymiş gibi ardımdan ağlamanız, beni yaralar. Bu konuda ne kadar güçlü, ne kadar cesur olursanız, beni o kadar mutlu edersiniz.

"Hepinize özgür ve mutlu yaşam dilerim."

"Değerli kardeşim Dilek,

"Gönderdiğin son mektubu da aldım, daha öncekileri de sağol. Seni biraz kızdırdığımı yazıyorsun. Fena mı? Havalar iyice soğudu, kızarsan üşümezsin. Ben burada üşüyünce (kızamadığım için) "koşar adım", "marş-marş" eğitim yapıyorum..."

"Devrimci selamlar"

YAŞAR OKÇUOĞLU

(24.12.1980, TKİH şeref üyesi)

Yaşar eğitim görmüş aydın bir işçi idi. İşçi dünyasını çok iyi bilir, onların dilinden iyi anlar, onlarla kolayca kaynaşırdı. Coşkulu, inançlı, enerjik, ilkeli ve başarılı bir örgütçüydü. Döktaş'ta patron takımına ecel terleri döktüren, TKP'li Maden-İş uzlaşmacılarını bir avuç bırakan sendikal hareketin başında o vardı. Bu yüzden Politika gazetesi onun hakkında bir kaç gün süren bir tefrika yayınladı.

Daha sonraları İstanbul'da illegal olarak çalışmak zorunda kaldı. İstanbul İl Komitesi'nde görev aldı. İleri işçi çevrelerini etkilemede, örgütlemede hızla ustalaşan, aynı şekilde kendini eğitmede ve örgüt yaşamında yetkinleşen Yaşar, 4 Aralık 1980'de polisten kaçarken vuruldu. Yarası ölümcüldü, 20 gün yaşamakta direndi.

O kadar candan ve işinin ehli idi ki, onu tanıyanlar, onunla ilişkideki işçiler O'na "Yaşar usta" derdi: Yaşar'a güvenirler, onda sosyalizmin geleceğini tadarlardı.

Bu gün de, çalışan milyonların sınıfın bağrından gelmiş, ileri teoriyle donanmış, kendini sosyalizme adamış, şevk ve disiplinle sınıfı örgütleyecek Yaşar Usta'lara öyle ihtiyaç var ki.

Seni unutmayacağız Yaşar Usta!

İLHAN ERDOST

(Kasım 1980)

Yayıncı. Mamak'ta dövülerek öldürüldü. Faşizm Erdostları bilinçli hedefledi. Türkiye'de sosyalizmin gelişmesine yaptıkları değerli, paha biçilmez hizmetler nedeniyle onlardan intikam aldı.

Komünist geleneğin, Marksist-Leninist birikimin olmadığı 60'lı yıllardan itibaren, Erdost'ların Marksist klasikleri titiz ve sistemli bir şekilde (çevirip) yayınlamaları Türkiye devrimci hareketine ve kültürel gelişmeye önemli bir katkıdır.

Bu yetenekli insanlar, inançlarına saygı duyan, düşündüğü gibi davranan gerçek aydınlara özgü yolu izlediler: Namusla, dürüstlükle ilerlemeye destek verdiler. İlhan Erdost'u saygıyla anıyoruz.

Öğrenciler* ve sosyalizm

D.AKSU

Kapitalizmin metropoller dışına taşarak hızla geliştiği koşullarda, bilim ve teknikteki hızlı gelişmenin neticesi olarak sadece gelişmiş kapitalist ülkelerde değil, bağımlı ülkelerde de son yarım yüzyıl, öğrenimin yaygınlaşmasını eskiyle kıyaslanmayacak bir seviyeye getirmiş, aydın tabakanın, özellikle de öğrenci kesiminin toplumdaki rolü nicelik bakımından gözardı edilemeyecek bir gelişim ve değişim göstermiştir.

Bu değişimin nitel yönü de vardır. Öğrenim yaygınlaştıkça (ki kaçınılmaz olarak öyle olacaktır, sadece kapitalizmin giderek artan oranda eğitilmiş emeğe ve insana ihtiyaç duyduğunu düşünmek yeter) burjuva sınıfın öğrenim yapma imtiyazı devam etmekle birlikte, bir yandan emekçi sınıflardan gelen öğrenci sayısı artmış, diğer yandan sistemin öğrenciye ve mezunlara verebilecekleri giderek azalmıştır. Bu durum kapitalizmin her bakımdan çürümüşlüğü, gençliğe gelecek vaad edememesi, bilimi alınır satılır bir şey haline getirmesi, kâr peşinde koştuğundan bilim ve tekniğin özgürce gelişmesini engellemesi ve nimetlerinden toplumu mahrum bırakması... ile birlikte ele alındığında öğrencilerin siyasal mücadelede artan oranda ve daha radikal yer almaları anlaşılır hale gelir.

Hatta bu durum o kadar ileriye gidebiliyor ki, bazı üniversiteler (ODTÜ gibi) burjuvazinin eğitilmiş kadro ihtiyacına asgarisinden bile cevap veremez hale gelebiliyor ve burjuvazi de bu objektiviteyi böyle tespit ediyor olmalı ki, kendine göre önlemler alıyor, özel kolejler, özel üniversiteler (Bilkent gibi) oluşturuyor.

Gelinen aşamada öğrencilerin artan önemini kısaca tanımladıktan sonra bu kesimin toplumsal ve siyasal yapısını ana hatlarıyla belirlemeye çalışalım.

AYDINLARIN EN DUYARLI KESİMİ OLARAK ÖĞRENCİLER

Bir sınıf ya da tabakanın eyleminin muhtevası, ideolojik tavrı ve politik tutumu, onun toplumsal konumundan kaynaklanır.

Aydın tabaka, bu açıdan kendine özgü bir durum gösterir. Aydınlar, özellikle de öğrenciler hiç bir zaman siyasi anlamda kendi başlarına bir sınıf teşkil edemediler, edemezler; bağımsız bir toplumsal güç olamadılar, olamazlar. Her ne kadar öğrencileri bazı sınıfsal ve mesleki özelliklerine bakarak bir kesim olarak ayırdediyorsak da, ideolojik-siyasal alanda aydınlara -öğrencilere has, onlara tekabül eden bir çizgi bulmak mümkün değildir. "Özgüllük" de işte buradadır.

Lenin'in sözleriyle, "sorunla biraz olsun ilgilenmiş herkes", öğrencilerin, "toplumdaki sınıf çıkarlarının ve siyasal kümelenmelerin gelişmesini en bilinçli, en kararlı ve en kusursuz biçimde yansıtan" "aydınların en duyarlı kesimi" olduğunu kabul edecektir. Öğrencilerin "özgül siyasal rolü"nü inkar edebilmek, "öğrenci olarak öğrenciler ya da genel olarak öğrenciler"den -bağımsız, yekpare bir tabaka olarak bahsedebilmek için "siyasal düzeyden meslek ya da öğretim düzeyine atlamak zorunda" kalınacağı "gün gibi açıktır".

Öğrenciler siyasi olarak toplumdaki sınıfsal bölünmeyi yansıtırken, bunun oranını belirleyen nedir? Şüphesiz tesadüfler değil. Ancak ayrıntılarla uğraşmayı darkafalılara bırakıp, sosyalistlerin taktik ve beklentilerini aydınlatacak olan şu özellik ve faktörleri saymakla yetiniyoruz.

"Öğrenciler toplumun geriye kalanından koparılmış" değillerdir. Başta geldikleri sınıflar, sistemin öğrenciyi (mezuniyet sonrası da dahil olmak üzere) satın alacak imkanlardan yoksunluğu, ekonomik ve akademik sorunlarla dolu öğrenim yılları, gençlik özelliği olarak ileriye, yeniye açıklık, hakim gerici ideolojiye henüz teslim olmamışlık ve gerici kurumların cenderesine alınmamışlık, öğrenme isteği, sosyalizmin tek bilimsel öğreti olarak diğer doktrinlere üstünlüğü, kapitalizmin bilimsel ve kültürel gelişmenin, toplumsal ilerlemenin önünde tarihsel olarak engel teşkil etmesi ve ayrıca özellikle de ilerici, radikal siyasal

(Devamı s.30'da)

* Öğrenciler tanımını siyasi rollerinin önemi bakımından daha çok üniversiteli, ve yanısıra liseliler için kullanıyoruz.